

Nevesta s Korinja.

Fr. Jaklič.

Napišem vam nekaj, kar se je zgodilo tistega leta, ko je umrl od »ta velikih godcev« najstarejši: podpeški Blažič. Predpustom je še bil s svojo družbo na vseh svatovščinah, — tistih namreč, na katerih so godli »ta velki godci«, — kjer je še ravnal svoj bombardon ali »bas«, kakor smo nazivali godalo drugi, ki nismo poznali inštrumentov. V postu je utihnil njegov bombardon, a na kvatarno nedeljo potem je šel tudi Blažič muzicirat na oni svet.

Torej takrat!

1. „Fant, ženili se bomo!“

Prve adventne nedelje je piskala tanka burja okrog hišnih vogalov in je pometala z drobnim snegom po polju, da se ni videlo nikamor. Nobena obleka ni bila dovolj močna, da bi je ne prepihal, in na oknih, k burji obrnjenih, so se delale ledene rože kakor v največji zimi. In pota so bila zamejena. Burja je zabrisala sled za človekom, ki je šel pred teboj komaj tako daleč, da si ga drugekrat lahko še prikličal, ako si se hotel pogovarjati z njim, a danes njegove stopinje v snegu nisi več poznal. Ob takem vremenu ni bilo prijetno zunaj.

Ko je Košiček po južini odmolil še angelovo češčenje, je rekel: »Stara, danes pa ne grem k nauku. Moj kožuh je preoguljen, da bi ne prepuščal burje. Do kosti bi mi šla. Jaz grem v zapeček.«

In ona mu je rekla: »Tudi jaz bom doma. Se bova pa poleti dalj pomudila v cerkvi. Vidva pa le pojta!«

Poslednje je omenila sinu Petru, ki je še sedel pri mizi, in hčerki Marjančki, ki je pospravljala mizo.

Peter je odgovoril: »Kajpak, kar šel bom! Kaj mi more burja? Popoldne je itak predolgo, ako ni dela. Tako bo hitreje minilo, ako grem k fari.«

»Da! Toda, da se mi nikjer ne ustaviš iz cerkve gredel! Jaz ne pojdem k živini,« je še opomnil oče in splezal v zapeček.

Marjančka, sedemnajstletno dekle, je odnesla sklede in žlice v kuhinjo, kamor je šla za njo tudi mati. V kuhinji je treba vedno kaj ukreniti in paziti, kako dela hči, ako dovolj pomije posodo, drva prav naloži in še sto drugih reči. Na vse je

moral paziti, ker je hotela, da bo njena najmlajša hčerka dobra gospodinja, da bodo rekli: ta zna, ta je varčna in snažna; da bodo družina in delavci s slastjo jedli kruh, katerega jim bo pekla.

Oče si je bil natlačil vivček, zažgal tobak, potem je pa vprašal sina, ako je izvedel kaj novega »na placu«, in kaj je razglasil »rihtni«.

»Rihtnega' ni bilo, na placu' so se pa pogovarjali o burji in snegu. Kdo bi stal na taki burji. Še predno je pozvonilo, sem bil v stolu; po maši smo jo pa fantje takoj ubrali za drugimi,« je poročal Peter kolikor mogoče kratko.

V resnici je bil spotoma izvedel to in ono, stvari, ki so pa zanimale samo mladi svet. Z očetom sta se vselej bolj na kratko pogovarjala. Oče so tako radi dajali nauke, ako jim je povedal kaj takega, kar se jim ni zdelo prav. Naukov se je pa Peter izogibal, kakor se jih drugi njegove »glihe«. Očetu ni dajal rad prilike iznebiti se katerega dobrega nauka.

Ker se ni dalo razplesti pogovora, je nadaljeval oče: »Je bila pridiga kaj lepa? Kaj so gospod povedali?«

»O, lepo so pridigovali! Freljančkova Mica je kar po strani glavo držala, tako so ji šle besede v srce. Zraven mene je pa Jure usta odpiral, da je sproti pogoltnil vsako besedo. In ko so gospod drugič udarili po prižnici, se je celo Smolar zbudil v stolu in se plašno ozrl naokrog, da se je razgledal, kje je,« poroča Peter že gostobesedneje.

»O čem so pa pridigovali?«

»Saj sem vam povedal, da je bila pridiga lepa. Ja, pa skoraj bi bil pozabil. V sredo je izpraševanje za može.«

»To so tudi zjutraj oznanili. Bog vé, na kaj misliš med pridigo, ko ničesar ne veš?«

»Poslušam.«

Tedaj pride mati v hišo. Roke si obriše ob platno, ki je viselo na vratih, in zleze v drugi zapeček, češ: »Danes bo najbolje tako.«

»Fanta izprašujem, kaj je kaj izvedel pri fari, pa ničesar ne ve. Še pridige si ni nič zapomnil,« godrnja oče. »Kadar pa jaz kam grem, vse opazim in si zapomnim, kar slišim. Le kakšen gospodar boš!«

»Kaj naj vam pa povem, ako nisem izvedel ničesar? Pridiga je pa pridigi podobna. Kako ste sitni!«

»Siten! Siten! Ne bom dolgo! Raje pojdem v 'štibelc', pa si sami gospodarite,« se krega oče in vleče vivček, da je kar piskalo in je gost dim pihal iz ust.

»I, zakaj se zopet pričkata!« pravi vmes mati. »Oče, ti bi pa tudi malo potrpel, ako ti ne pove vsega, kar bi ti rad!«

»Trpi! Samo jaz naj trpim, drugi boste pa delali po svoji glavi! Te ga mora biti konec!«

»Ne bodi tako čmerikav!« ga miri žena.

Sin pa pravi:

»Saj naredim, kar ukazete! Jutri pojdem v Planski vrh po drva. Na vlak jih privlečem za dva voza na kolih.«

Nato pa Marijančka prinese sklede in žlice. Sklede potakne v sklednik, a žlice postavi v žličnik, pogleda na uro in omeni: »Sedaj se je pa že treba obleči za v cerkev.«

Peter sleče delavniško kamižolo in si obleče sukнено nedeljsko, potem pa stopi k oknu in z gorko roko zdrgne led na oknu, da je videl po cesti, po kateri so prihajali ljudje, gredoč v cerkev. Kmalu zagleda tovariša, za katerim gre ven, da gresta skupaj do fare. Medtem se je bila tudi Marijančka opravila, zavila se v ogrinjalko in odšla.

Košček je bil vedno vzoren napram svojim otrokom, a jih je imel rad. Peter mu je bil posebno všeč. Delavec je bil tak, da je za dva privzdignil, in postaven je bil, da ga je bilo veselje pogledati. In oče ga je rad gledal. Dva mlajša sinova je že dal v hiše za zeta, a Peter bo ostal doma, ker ga ima rad, ker upa, da bo hiša v dobrem stanu in v hlevu dovolj živine, ako bo gospodaril Peter, ta njegov Peter.

Ravno to je mislil, ko ga je gledal, ko se je vrtel po hiši, dasi je prej režal nanj, in ko je motril vrata, skozi katera je šel njegov sin, njegov Peter.

»Ti se pa tudi takoj razjariš,« mu očita žena, ko sta sama. »Precej je ogenj v strehi.«

»Tako me ujezi, ko tako nakratko odgovarja. Človek bi se rad pogovoril z njim, pa nima nobene besede. Precej je na koncu.«

»E, saj je zgovoren! Slišala sem, da ga pohvalijo, da rad govori. Tudi med možmi zna zastaviti besedo. Boji se te, ko vedno revskaš.«

»No, ja! Je že tako! Jaz...«

»Kako si pa onadva grizel, dokler sta bila še doma! Ali nista dobra gospodarja? Ti si pa vedno kričal na nju, da nista nič vredna, da...«

»Zato sta pa nekaj! Pa, ko bi mene ne bilo, ko bi ju nihče ne brzdal in učil in kričal, misliš li, baba, da bi bili taki?«

»Pa oženili smo jih dobro, veš, stari, in takrat sem tudi jaz nekaj pripomogla!«

»Ti?«

»No! Kaj nisem? Ali si vse ti? Kakor da bi bil samo ti pri hiši. Kaj se nisem jaz posvetovala s Štefanovo Marjeto, ki je potem poiskala priliko, kamor smo šli na ogledi? O, nisi vsega ti sam naredil, nisi!«

Tako je žena nekoliko osorneje besedičila, kakor je že bila navada. On je molčal na to. Čez nekaj časa, ko je nekaj premislil, in je potegnil parkrat hitreje iz vivčka, je spregovoril: »Pa še sedaj z Marjeto poiščita nevesto Petru in gospodinjino hiši! Jaz sem že gruntal, katera bi bila za nas, pa je ne najdem. Ti jo poišči, ki vse bolje ukreneš kakor jaz!«

»Ali misliš res dati iz rok?«

»Kakor sem ti že rekel večkrat: jaz se ne bom več ubijal. O sv. Petru sem bil star šestdeset let, noga ni več tako lahka kakor je bila in ko grem v reber, mi nagaja sapa.«

Ko ni žena na to takoj zagrabila besede, kakor bi ji bilo njegovo razodetje prišlo nepričakovano, je nadaljeval: »In fant je v tistih letih, ko mu je treba žene, ko se lahko zmoti, pa se tisto težko več popravi. In sam bi rad gospodaril, to se tudi vidi. Ko sem jaz rekel, da bomo teleta prodali, je rekel, da jih bomo redili, in ko sem rekel, da bomo na dolgi njivi krompir sadili, je njivo z ovsem obsejal. Naj pa vse dela po svoji glavi!«

»Kaj hočeš? Tudi jaz sem se naveličala predstavljati lonce. Ko bi Marijančke ne bilo, ki mi pomaga, bi bila že zdavnaj silila, da poiščimo nevesto. Samo Marijančka...«

»Kaj Marijančka! Stara je res šele sedemnajst let, a je postavna. Se bo že našla prilika za njo. Platno menda imaš že pripravljeno?...«

»Od dveh let ga imam. Pol skrinje ga je in letošnja preja je trdna in tenka, da bo platno lepo kakor misel. V vasi ne bo imela nobena takega platna!«

»Za skrinjo je pa črešnja na žagi; morda je že zrezana. Ko pojde v malin, bo pogledal še na žago, ako so že deske. Doto bom pa že skupaj spravil! Nekaj bom poterjal, nekaj se bo pa kako drugače spravilo skupaj. Ti imej vse pripravljeno!«

»Pa Lovrenček?...«

»Bo še dve leti pri vojaki, potlej bo pa za ženitev, ako se bo hotel.«

»Kakor veš, da bi bilo prav! Pa naj pride druga k hiši, druga, ki bo merila mleko in pekla kruh, ki bo...«

»Lej! Lej! Ji je že hudo.«

»Kaj mi bo hudo? Nič več nam ne bo tako, kakor nam je sedaj, ko smo še sami.«

»Nič se ne boj! Lahko boš še delala in gospodinjala, ako boš hotela in ako nimaš še dovolj trpljenja.«

»Kaj bo fant rekel? In Mana?« je omenila ona.

Tako je njima tekkel pogovor ob uri, ko sta bila oče in mati sama, in sta lahko glasno govorila o tem in onem. Taki trenotki so redki, zato tako lepi in dragoceni. Ugibala sta o nevesti. V mislih sta imela sina, ki je za zeta v Zabukovji. In ona mu je zaupala, da bo treba kmalu nesti pogačo na Kuželjevec, kamor je bil pristopil pred pustom sin Tomaž. Fortunatek na Vragovem brdu je imel tudi že zibel v delu. Vse je imela pripravljeno, da ne bo stikala in znašala šele v zadnjem trenutku. Košičkovka je bila na glasu, da je gospodarna in da vse vidi. Še mož ji ni mogel ničesar očitati, mož, ki je imel oči tudi povsod. Toplo je bilo pri peči in srci sta se jima ogreli ob spominih na dni nekdanje, ob ljubeči skrbi za svoje drage, ob upolnem ugibanju in pričakovanju dogodkov, ki so se že započeli.

Predramita se, ko začujeta značilno štokljanje zmrznjenih čevljev po kamenitem tlaku pred vežo in trkanje s čevlji ob prag. Vežna vrata zavilijo v tečajih. V veži je nekdo še trkal s čevlji ob tla, začulo se je drgnjenje metle ob golenicah in otepavanje snega raz obleko. In tisti hip se začuje zopet štokljanje po tlaku pred hišo.

»So že iz cerkve!« izpregovori ona in pogleda na uro. »O, kaj je toliko ura! Kako hitro je minil čas!«

In v hišo stopi Peter in za njim Marijančka, še nekoliko snežena, ker se ni dal sneg tako čisto otrkati z obleke. Burja jima je užgala lica, da so plamtela kakor divja roža.

»O, ti šent, kako je mrzla!« je omenil Peter, otresal roke in hodil po hiši gori in doli, da bi se ogrel.

»Brez ogrinjalke bi bila zmrznila,« je pritrdila Marijančka, potegnila ogrinjalko raz pleča in jo obesila na gater pri peči. Potem je pa še ona začela premerjati hišo počez.

»Se pa ogrej!« izpregovori oče. »Bom pa jaz prvič vrgel živini.«

Stopi raz klop in gre iz hiše.

»Kje je pa teta ostala?« vpraša mati. »Reva brez potrebe zmrzuje.«

»V cerkvi so še ostali. Gredoč sem jih pocukala, a so mi rekli, da ostanejo še nekaj časa

tam,« pove Marijančka. »O, v cerkvi ni tako mrzlo! V ogrinjalko se človek stisne, pa se prebije, toda zunaj hoče burja človeka odnesti in kar led se dela po obrazu.«

»Ljudi pa ni bilo dosti v cerkvi. Lahko bi se bil vlegel po stolu,« je omenil Peter.

»Nak! Drenja pa res ni bilo!« pritrdi sestra. Sedaj gre tudi mati iz zapečka.

»Pa se vidva ogrejeta, jaz grem pa h kokošim. Vem, da me revice komaj čakajo, kdaj jim prinesem zrnja, da pojdejo potlej na gredi. V korito bom pogledala, ako je živalim kaj ostalo, pa malo južino vama bom prinesla. Morda pride medtem tudi teta, da bomo prigriznili vsi kmalu.«

Peter in Marijančka sta slekla praznično obleko in oblekla tisto, ki ni ne za v petek ne za v svetek, ki je za v cerkev preslaba, a za k delu predobra, in ki se obleče na praznično popoldne. Potem pa hajdi k peči v zapeček, dokler ni treba iti po opravku. Brat in sestra sta se pogovarjala, kako so pevke slabo pele in je Medenka preveč čez jemala, tedaj je pa zaropotalo v veži in v hišo pade teta Mana, javkajoča:

»O, jeh! Jeh! O, sveta devica, pomagalka! Zmrznila sem!«

Ogrinjalko je imela čez glavo, da se je videl samo nos in oči. Sneg se je je držal. Ker se ga ni utegnila otresti zunaj, in na škornjih je prinesla polno snega.

»Vsa sem trda!«

Takrat je bila že Marijančka pri njej in ji otepala sneg in potegnila zaponko iz ogrinjalke, katero je imela pod vratom speto.

»Ja, vidva sta prava! Kar pustita me! Pa naj bi v snegu ostala! Še iskat bi me ne bila šla, kakor vidim. Oh, jeh! Jeh!«

»O, teta, pocukala sem vas, a niste hoteli oditi!« se izgovarja deklica, a Peter pravi: »Saj ne greste nikdar iz cerkve takrat kakor drugi ljudje!«

»Jeh! Jeh! Jeh! Zanohtalo se mi je! vzdihuje teta in tišči roke pred usta, da jih ogreva s sapo. »Nobene gazi ni bilo več, da sem kolovratila semintja, samo po poti nisem šla. Nog pa nič ne čutim od kolen doli. O, sam Bog, da je bil dan! Sicer bi bila ostala zunaj in potem? Sam Bog me je varoval in moja sveta patrona! Jeh! Jeh! Jeh! No, pa saj sem tudi molila! Jeh! Jeh! Jeh!«

»Kaj pa je tako jamranje?« vprašuje Košiček med vratmi in ko vidi sestro vso premraženo, nadaljuje: »Prav ti je, ženšče neumna! Doma bi bila ostala ob takem vremenu!«

»Jeh! Jeh! Jeh! Vsa sem trda!«

»Na peči bi čepela, pa molila, ko nisi več za v sneg!«

»Na peči naj bi molila, kajne? Ti bi mi pa pod nos kadil tisto smradljivko, kajne? Da bi me potem kašelj lomil in bi mi solze zalivale oči! Uh! Grem pa že raje po mrazu v cerkev, molit! Brez trpljenja ni zasluženja!« je besedičila teta Mana že bolj pri moči. Z bratom se je rada sporekla. Bila je par let starejša in mu ni pustila vsake obveljati.

Nato je prinesla mati v hišo krušnico s hlebom sorščnega kruha in pehar rdečih jabolk in položila na mizo, češ: »Pa naj vzame vsak, kolikor hoče!«

»Ti pojdi pa k peči, ti bom na peč prinesla!« veli Mani in gre iskat.

Kmalu prinese par lončkov in jih postavi na peč, vzame v skledniku skledico, poišče Manino žlico med drugimi in položi poleg lončkov.

»Kar v zapeček se spravi! Se boš ogrela.«

Teta Mana zleze v zapeček in pogleda zaporedoma v lončke. V prvem: kašnata repa, v drugem: ješprenj z mesom na vrhu. To ji ni dišalo.

»Nisem lačna. Opoldne sem bila pri Krajčku. To naj fant poje — košček mesa je res lep! — meni pa prinesi gorkega, otopljenega mleka, da se od znotraj ogrejem, in kruha mi odreži!«

Tudi to je dobila Mana, a košček mesa in drugo je dobil fant, ta Peter, ki ni bil samo očetov in materin, ampak tudi tetin.

»Ta naš fant!«

Teta se je kmalu ogrela od zunaj in znotraj in je tako prišla k sebi in je lahko govorila, ko je zopet čutila noge od kolen doli in je prešlo tisto kljuvanje za nohtmi. Pravila je, kako je šla lahko v cerkev, da ni čutila mraza, in ji je burja pihala v hrbet, da jo je kar neslo, a nazajgrede jo je dajalo. Kar dihati ji ni dalo. Burja ji je sipala sneg v obraz, da jo še sedaj ščemi po obrazu, kakor bi ji bil kdo pesek metal vanj. Nič ni videla in je hodila nekaj časa na levo, nekaj časa na desno, pa je zopet zagledala kak kol, ki je še gledal iz snega, da je zopet stopila na pot. Časih se je globoko pogreznila v zamet, da se je komaj izkopala. Kaj bi bilo ponoči? Pridigo je razložila bolj natanko kakor jo je bil Peter očetu in najbrž še bolj podučljivo kakor so povedali gospod na prižnici, »ki govore tako goreče, da bi jih do noči poslušala in še potlej bi se jih ne naveličala.« Opoldne je bila pri Krajčku, da je dobila malo »župce«. Krajčkovka je bila pristavila celo govejo glavo, da bi bilo juhe za »velike gosti«; dolgi muzli so kar v štrenah plavali po juhi. Ljudi pa

ni bilo. Stare ženice, ki so sicer ob nedeljah prihajale na »župco«, so ostale zaradi snega doma za pečjo in tako ni imel kdo použiti juhe. Krajčkovka je dajala obilnejšo mero; porcijončki so bili zvrhani kakor še nikoli. In še marsikaj je povedala teta Mana, kar je videla in slišala pri fari.

Peter se je bil odpravil v hlev, ko se je bil podprl s sorščnim kruhom, Marijančka je pa pospravila praznično obleko in je potem šla ven, kjer je bilo treba pripraviti to in ono za ljudi in živali, ker bo treba iti kmalu kurit za večerjo.

»Ti, Mana!« začne stari, ko je bil zopet v zapečku in so bili sami. »Midva ž njo sva se pomenila, da bi predpustom fanta oženili.«

»Kaj ti nisem že večkrat rekla, da ga preveč staraš?« pritrdi Mana z glasom, razodevajočim zadovoljnost in zadoščenje.

»Veš, pa ga bomo oženili na dom! Nevesto bomo dobili!«

»Potlej bo vse drugače pri nas, veš, Mana,« pristavi ona. »Nova gospodinja bo vse drugače urejevala.«

»Zaradi mene naj bo, kakor hoče! Ako bo dobra, ji bom pestovala otroke in delala še kaj drugega, dokler bom mogla. Ako pa ne bo zame, pojdem pa k vama v štibelec, kakor imam zapisano. Sicer sva pa midva s Petrom prijatelja!«

Zadnje besede je zelo poudarila.

Tako so bile v važni reči vse glavne osebe enih misli.

Po večerji in roženvenu je nameraval iti Peter pogledat, kje bi bilo kaj vasi nocoj. Ko je tako dolga noč, je za spanje še prezgodaj. A oče, ki je spoznal njegovo namero, ga ustavi: »Pa ostani doma nocoj!«

»O, kako ste sitni danes! Podnevi doma, ponoči doma! Nikamor ne smem, kakor bi bil priklenjen!« odvrne nevoljen. »Kako pa morem spati, ko je noč tako dolga?«

»Tudi jaz še ne grem spat. Bomo pa še pri peči, saj je gorka. Pogovoriti se pa tudi kaj znamo kakor kje na vasi.«

Tako je ostal Peter doma pri peči. Ko so ženske vse pospravile in odpravile, kar so imele, so se sezule in odpravile na peč, kjer se tako prijetno čepi in greje v noge in se lahko pogovarja po končani večerni molitvi. Stari je kadil v zapečku tobak in se ni zmenil za očitiranje Manino, češ da nalašč tako puha, da bi jo spravil s peči, toda s peči pa ne gre, četudi nima zapisane »pravice« na peči.

»Peter! Vpihni lešcerbo, vpihni!« veli teta. »Olja je škoda. Razgovarjamo se lahko v temi.

Pojdi še ti v zapeček, boš kaj povedal! Naj vasujejo fantje nočoj brez tebe!»

Teta ni Petru nikoli dvakrat velela. Kmalu je bil v zapečku.

Dasi ni več brlela skromna leščerba, v hiši vendar ni bila tema. Navzlic sneženju in oblakom, ki so zakrivali mesec, je bila noč svetla. Tudi sneg je razlival nekaj svetlobe. V hiši so se razločili obrisi posameznih predmetov: tako postelje, mize, klopi, podob na steni in drugih reči, kar je bilo vendar prijetneje, kot če bi bila gluha tema, ko napenjaš oči, pa ne razločiš ničesar. Še govori se lažje, ako ni popolnoma tema. Neka mehko, neka prisrčnost je plavala po hiši in objemala živa bitja. Besede so izgubljale trdost in srca so se odpirala. Stari je iskal prilike, da bi povedal sinu nočoj, kar sta bila sklenila z materjo. Zdelo se mu je, da mu lažje pové ob tej priliki vpričo vseh, kar sta se zmenila z materjo in s čimer soglašata teta, katere beseda tudi nekaj zaleže v tej hiši.

Ko je nastal premolk, da se je slišal tik-tak stare ure na steni in drgnjenje mačka pri peči, in so vsi pričakovali, da se začne nov razgovor, je dejal oče s poudarkom:

»Fant, ženili se bomo!»

Počakal je, kaj bo na to odgovoril sin. A ta je molčal in oče ni mogel videti, kako mu je prišla rdečica na ušesa in na lica, dasi je napenjal oči tja v drugi zapeček. In vsi so molčali. Mati in teta sta ravno tako radovedni čakali odmeva na očetovo vprašanje. Tudi Marijančka je gledala brata. Toda ta je trdovratno molčal. Ni si mogel raztolmačiti občutkov, ki so ga navdali in ki niso bili neprijetni, a tudi ne prijetni. Tako čudno, tako nenavadno mu je bilo naenkrat okrog srca. Čaka! je, kaj porečeta mati in teta na očetovo razodetje. Čudno se mu je zdelo, da molčita, ko sta vendar vselej povedali svoje misli. In ko le ni bilo odmeva na važno vprašanje, je nadaljeval oče:

»Ali imaš že kakšno izbrano? Katero imaš rad?»

Iztrkaval je pepel iz pipice, da si jo nanovo natlači, a Peter molči kakor poprej.

Kaj naj odgovori očetu na nepričakovano vprašanje, ko si ni bil še na čistem ne z ženitvijo, ne z drugo rečjo. Ko bi mogel vsaj premisliti, predno dá odgovor, ki bi izražal njegove občutke in bi zadovoljil njega samega. Dovolj je bil že star, a vpričo matere in sestre ni mogel razgaliti očetu tajnosti svojega srca. Kar bi lahko odkril svojemu prijatelju in še komu drugemu, tega ni mogel sedaj očetu tako naglo povedati.

»Kako ga pa izpeljuješ?» se oglasi mati, ki je čutila, da je sin v zadregi, da so to vprašanja, na katera more odgovoriti šele po premisleku. »Kaj misliš, da ti bo raztresel, kar ima, v eni sapi?»

»Ako je kaj premišljal o tem, že lahko pove.»

»Naredite, kakor hočete!» se oglasi Peter z drhtajočim glasom.

Tako je Peter privolil. V razgovoru, ki se je poslej vršil, so govorili vsi več in važneje kakor Peter, katerega se je končno stvar najbolj tikala. On je imel najmanj povedati, najmanj odločevati. Ko so se pogovarjali, kakšna mora biti nevesta, ki bo prišla v hišo, da bo prava, da se bodo radi imeli, ni zinil nobene vmes. Njegove misli so bile prevzete očetovega vprašanja: Ali imaš že kakšno izbrano? Katero imaš rad? Uganiti je skušal, ako oče zares tako misli, kakor je vprašal, ali pa je zinil samo tjavendan.

Naj bo vprašanje kakršno hoče, zaresno ali ne, Peter je naenkrat premišljeval, »katero ima rad«. Izbrane ni imel nobene, tako izbrane namreč, da bi rekel: To vzamem ali pa nobene! ampak rad jih je pa le imel. To in ono je imel rad. S Smolarjevo Nežo je bil par, kadar so doma proso meli ali pa pri Smolarjevih ali pa kje drugje. Z Nežo je bil takoj na istem snopu. Štamcarjeva Rozala mu je dala vsako leto šopek z roženkravta in nageljna, ko je hodil na vizitirengo; pa Rozala se je že omožila. S Čardarsko Johano je šel večkrat od cerkve domov in jo je imel rad, dasi je vedel, da ima v srcu drugega. S Pisančevo Rezo je tudi rad govoril in še z marsikatero drugo, a nikdar ni mislil, da bi katero vzal. Sedaj naj se pa odloči in se oženi.

Ko je sedaj vse to premišljeval in se topil v spominih na trenutke, ki jih je preživel, in mu je postalo pri srcu mehko in toplo, so ga vprašanja, ki so mu jih zastavljali oče kakor tudi mati in teta, samo motila in mu bila neprijetna. Zato je skočil iz zapečka in se je spravil v hlev, kjer je imel pozimi ležišče. Sam je hotel biti s svojimi mislimi, ki so bile tako prisrčne in ljubke. In v teh lepih mislih je zaspal in sedaj se mu je še v sanjah tako lepo snovalo, da zjutraj ni več vedel, kaj so samo sanje in kaj je resnica.

* * *

Ura je bila že zdavnaj polnoči, ko je rekla teta Mana na peči:

»To pa še rečem: taka bo morala biti, da se bo po hiši vrgla. Mana je prestara, da bi se po »ta mladi« ravnala. Sedaj pojdimos pa spat!»

(Dalje.)

»Aristotelice philosopharis.«

Vikar se je nasmejal:

»Kakšen vesel rod ste vi Štampovi.«

»Radi jemo dobro in pijemo,« je godrnjal vedro Jurij, »bab ne maramo in neumni tudi nismo, čeravno dedujemo. Hej! Hočeš, da zavriskam? Znam kakor bazilisk na Kozlovem robu.«

»Smili se mi Jeriho pred nama,« je odvrnil veselo vikar in njegov pogled je objel s toplo ljubeznijo tolminsko gnezdo in črni Kozlov rob za njim in planino na Mrzlem vrhu za Kozlovim robom in Peči sijajne za Mrzlim vrhom in nebo nad Pečmi, sočno nebo in vedro, kakor da se je večno smejala in se vekomaj smeje, smeje, smeje...

(Dalje.)

Nevesta s Korinja.

Fr. Jaklič.

2. Prvič na ógledih.

Ko je burja ponehala, je zopet nastopilo mehkejše vreme. V nedeljo potem so ženske postajale po maši pred cerkvijo, saj veste kako in zakaj. Ves teden, in nekatere še dalj, se niso videle in zato so si imele sedaj toliko povedati in toliko povprašati. Matere so se sestajale s hčerami, ki so bile omožene okrog po vaseh. Sestre in sorodnice si imajo vedno kaj povedati. Ustavljale so se prijateljice in spraševale po zdravju. Pogovor je bil o kupčiji z jajci in kako se debelijo svinje in kaj bi še pravil, tudi o stvareh, ki se jih ne more obešati na veliki zvon.

Tudi Štefanova Marjeta se je živahno razgovarjala v družbi žensk. K nji je stopila Košičkovka, ki jo je očividno iskala. In ko je v gruči pogovor nekoliko utekel, se je sklonila Košičkovka Marjeti k ušesu ter ji šepnila: »K nam pridi! Se bova kaj pomenili.«

Marjeta je pokimala. Košičkovka si je še izpodrecala krilo in odšla.

* * *

Nekaj dni kasneje, ne vem, ali je bilo v sredo ali četrtek, je prišla Štefanova Marjeta v Podgorico. Na rokah je imela naročni košek. Okrog treh popoldne je bilo, ko je prišla do Košičkovih. Vse je dobila pri delu. Gospodinja in Mana sta vrteli kolovrate; stari je sedel kakor po navadi v zapečku, držal vivček v ustih in je pripravljaj zobe za grablje; fant je drl vitre. Marjančka je pa pri mizi krpala neko platneno obleko.

»O, kako ste pa pridni! Vse se giblje! Nismo zastonj bogati!« je rekla Marjeta in postavila košek na klop pod omarico.

»Kaj boš hvalila! Sebe poglej, sebe, ki nisi nikdar úgnana in si vedno po kupčijah,« je odgovorila gospodinja in ustavila kolovrat. »Vsedi se malo!«

»Se bom pa malo oddahnila. Človeka pot upeha,« je rekla Marjeta in se vsedla. Pozorno je pogledala deklico pri mizi in potem Petra. A potem ji je splaval pogled k peči na gospodarja.

»Ti si pa zapečkom. Od nas enemu peč dobro stori.«

»Posihmal se je bomo še bolj tiščali,« je odgovoril Košiček.

Košičkovka se je medtem že otresla pezdiranja in prediva in si je prevezala ruto.

»Tak imaš kaj za me?« je povzela Marjeta. »Jajca nabiram in žival. V Trst ne pojdem sedaj, v Ljubljano bi pa že šla pogledat sedaj pred prazniki.«

»O, sirota! Jajca! Kje jih bom vzela? Nekaj kapunov in kakšno staro kokoš ti bom pa za pust pripravila, ako jih ne bomo doma potrebovali,« je pripovedovala Košičkovka ter poudarila zadnje besede. »Saj se ti nikamor ne mudi, povasuj nekaj časa! Malo južine bi ti dala.«

»O, saj imam kruh!«

»Ja, kruh je že za mladega človeka, ki ima zobe in pa dosti slin, od nas eden pa sam kruh težko spravi iz ust. Majhno potrpi!«

Mati je šla ven. Marjeta je pač uganila, zakaj jo je povabila Košičkovka, samo vedela še ni, ali gre za dekleta ali za fanta.

Ko se je mati vrnila, je pod raznimi pretvezami poslala sina in hčer iz sobe, sama pa kmalu na to prinesla na mizo velik pečenjak. Postavila ga je na mizo, poiskala brž še vilice in žlico ter velela: »Na, Marjeta, boš malo prigriznila! Kar k mizi se pomakni!«

»Joj! Joj! Pa toliko! Kaj je tega treba? Saj nisem za to prišla,« se je branila Marjeta, a se vendar pomikala k mizi k tistemu pečenjaku, ki je bil tako lepo rumen in je tako lepo dišal.

»O, veš, saj bi ti kavo skuhala, saj jo znam, nisem tako kakor tista Barlečka, ki je surovo zrnje postavila, ga dva dni kuhala, pa še ni bilo mehko, pa ravno nimam nič žgane,« se je opravičevala Košičkovka.

Ko je gospodar prinesel še tepkovca, se je Marjeta gostila s pečenjakom in potem je nato pila tepkovec, ki je bil »čist kakor solnce«, kakor se je izrazil Košiček.

»Veš kaj, sedaj ti bom pa povedala, zakaj sem te povabila,« je povzela Košičkovka, ko je videla, da se z Marjeto že lahko kaj izpregovori sedaj, ko je dobila nekaj vase, ter se vsedla k mizi nasproti Marjeti. »Pa še ti, stari, prisedi, da se pomenimo!«

Tudi Mana je ustavila kolovrat in nastavila ušesa, da ne bi preslišala kake besede.

»No, sedaj sem pa res radovedna!«

»Veš kaj? Jaz ti bom kar naravnost povedala, saj smo sami, ko se lahko odkrito zgovorimo. Veš, Marjeta, ženili se bomo. Nevesto iščemo.«

»Tak nevesto?« ponovi Marjeta, katero je hipoma prevzela neka resnoba, ki je potrebna za tak razgovor. »Katero pa imate kaj tako na očeh?«

V pogovoru, ki se je poslej vršil, je bila Marjeta kaj resna in zamišljena. Vse so natančno preresetali, kakšna mora biti nevesta, ki bo prišla h Košičku.

»Teško jo bo dobiti, pa jaz jo bom našla, da boste potem lahko rekli: ta Štefanova Marjeta pa zna poiskati nevesto,« je rekla končno Marjeta, ko je bila že vstala od mize. »Ko jo bom dobila, vam bom že dala vedeti ali pa sama pridem povedat. — Pa! Kmalu bi bila pozabila. Kaj pa fant pravi?« je vprašala še Marjeta že pri vratih. »Ali si pa ni sam že katere izbral?«

»O, to nas pa nič ne skrbi! Fant je krotek,« jo je prestregla Košičkovka.

»Potem je pa vse dobro,« je rekla Marjeta. »Sedaj pa moram iti. Pa zdravi ostanite!«

Marjeti se je kmalu zjasnil obraz. Sama sebi se je smejala, ne glasno sicer, ampak tako, da se ji je obraz razširil, zasvetile oči in z eno besedo povedano: zadovoljna je bila, da se ji je kar srce tajalo. Imela je pa lepo navado, da se je, kadar je bila sama, glasno s seboj pogovarjala in če je bilo treba tudi kregala in krilila z desnico pred seboj.

Ker je bila poglavitna reč, ki jo je imela opraviti, pri kraju, jo je ubrala domov v Kompolje, kjer je imela »štibelc« pri bratu. Ko je bila že dobro daleč iz vasi, se je ozrla še enkrat okrog sebe, da vidi, ako je sama, in ko je videla, da ni nikogar ne pred njo in ne za njo, je padlo iz nje:

»Marjetka, danes si pa zadela terno, čeprav v loterijo ne staviš, ker ne poznaš števil! Košičkovka, saj pravim, ta pa drži name. Kako so mi pa pripovedovali, kakšno hočejo imeti! O, seveda, lepa, snažna, zdrava, močna, škilasta ne sme biti, pa doto mora veliko imeti, pa od dobre hiše mora biti, da ne bo sramote delala; da bo gospodarna, da bo znala dobro kruh peči in kaj vem kakšnega zlomka še! In ženšče neumno od Mane: njej bo morala tudi ustrezati. Pa jo izberi tako, če veš, kje je in da nima nobenih tadlov! Ako je lepa, nima ničesar, ako ima pa veliko doto, je pa gotovo škilasta, ako še kaj hujšega ne, pa si pomagaj! Ampak, jaz jo imam! O, to me bo Skončna pogledala, ko ji povem, da imam snubača takega, da se lahko postavi ž njim, da ga lahko povsod pokaže, in da bo tudi puncu dopal. Ta punca! Ta prikazen črni! Pet ali šest sem jih že nakomandirala, pa spak nobenega neče. Ta tega nima, onemu kaj drugega manjka, eden je bil prestar, drugi spet pretrd in tako jih je odklonila kar po vrsti, pa čaka tistega Jernejca izza cerkve. O ja, smo te pogruntali, ti punca Skončna!«

Ko je prišla domov in z družino molila rožni venec in potem še sama zase, kar so ji bili naložili za pokoro in zaobljubljene očenaše, je bila reva tako zamišljena, da se je včasih kar prestrašila svoje raztresenosti: »Ti Košičkovka ti! Ti boš odgovor dajala, ako Bog Oče ne bo zadovoljen z mojimi očenaši! Kaj si človek nakleplje na glavo, da zaradi skrbi za druge ljudi še za svojo dušo ne more skrbeti! O, Bog mi grehe odpusti! No, ako pa to Skončno punco na pravo pot spravim, me bo pa Bog Oče nebeški zopet bolj prijazno pogledal. Bog vé, če zna Košičkovka kavo skuhati ali ne?«

Drugo jutro se je odpravila k Skončnim. Roke je vtaknila pod predpasnik in šla počasi, kakor bi šela korake in zbirala misli. Gredoč se je ustavljala, ako je koga srečala. Pred Skončno hišo je še malo postala, kakor bi čakala korajže, potem pa vstopila.

»Oh, kako sem zanič! Komaj sem se privlekla!« je spregovorila Marjeta.

»Pa bi bila v postelji ostala!« se je odzvala gospodinja izpred peči.

»Veš, saj bi bila. V hiši bi bila ležala na peči in si grela trebuh. Naša bi mi bila morala pa kakšne kamilice skuhati ali kaj podobnega. Pa me ni držalo doma! Jaz ti moram povedati!«

»Kaj pa takega? Pojdi no z menoj v 'ta konec', tam je zakurjeno.«

V štibelcu je položila Marjeta Franci roko na ramo in rekla važno:

»Franca, sedaj sem ga pa dobila! Ta pa bo!«

Skončna jo je neverna pogledala.

»Nič me tako ne gledi! Res je! Dobila sem ga! Grunt je, in fant je! Ta se bo moral puncu dopasti!«

»O, če bo pa res? Če ga bo punca hotela?«

»Ako tega ne bo marala, potem pa puncu ni pomagati. Jaz bi že vedela, kaj bi ž njo naredila, ako bi bila moja hči. Vseh pet prstov in še več — tako-le! — naj se oblizne, kakor si bi jih vsaka, ako bi jo prišel snubit tak fant, ki ima tak grunt!«

»Tak povej no, katerega si dobila?«

»Ugani!«

Marjeta se vsede k peči in pritisne hrbet na gorko.

»Ne ugameš! Že vidim. Pa blizu jo boš dala. Ko pojdeš na vrt, pa se boš lahko ozrla na njen dom. Še vedela boš lahko, kdaj pojde kurit, ko se bo kadilo izpod njene strehe.«

»O, kako me staraš!«

»Kaj bi te še mučila? Košičkov iz Podgorice pride snubit, ako hočete.«

»Košičkov?« se je zavzela Skončna. »Stara dva poznam. Grunt bo že dober, kakšen je pa fant?«

»Malo je gorših od njega! Kar poglej ga!«

»Ko bi ga poznala. Človek ne pazi toliko na te butičnike.«

»O, lahko ga vidiš! V nedeljo pojdi k maši ob desetih, pa ga poglej! V stolu bo, — on ne ostaja pod korom, — menda je sedmi ali osmi stol Košičkov. Ne boš ga zgrešila, zakaj tam ni nobenega takšnega. Pa da ne boš v zmoti: med mašo bere iz bukvic in pa lep bel 'beršeljč' ima kakor bi bil iz mušlina. Košičkovka zna ubeliti platno.«

»I, kdaj si ga pa pogruntala?«

»Saj sem ti rekla, da dobim takega, ki mora dopasti tvoji puncu. Pa sem tudi pošteno opletala čez dol in breg, predno sem ga staknila. Jaz mislim, da me je to tako zdelalo in strlo, da sem sedaj zanič.«

Skončna je razumela pomen njenih jadikovanj, odšla v kuhinjo in poslala v štibelc moža, da tudi on izve važno novico. Marjeta mu je vse natančno povedala, kaj je ukrenila, da je našla lepo priliko za Skončnega deklča, ki je tako izbirčna. Sedaj si pa že ne bo mogla več izbirati. In ko je še ona prinesla pečenjak in še vse drugo, kar se prileže pečenjaku, so se vse pogovorili.

Ko je odhajala, je rekla:

»Ko boste imeli vse pripravljeno in ko bo punca voljna, mi pa povejte, da bom Košičkovim sporočila, naj pridejo na ógledi.«

Skončna dva sta imela sedaj veliko skrbi in velike modrovanja, da pripravita pot snubaču. Obdelati sta morala hčer. To pa ni bilo lahko in hitro. Advent je

šel h koncu in Štefanova Marjeta je postajala nestrpna, zakaj vedela je, da Košičkovka komaj čaka, kdaj ji pride povedat, da se je našla prilika za Petra, da gre lahko snubit.

Marjeta se je Košičkovke izogibala. Samo enkrat ji je dala pošto, da bo tisto, kar je obljubila, že izpolnila.

Končno se je Skončna punca vdala, ko je očetu in materi, ki sta jo v štibeltu trdo držala, togotno rekla:

»Pa naj pride snubit tisti vaš Košiček, da ga bom videla od blizu, kakšen je.«

Tako je na starega leta dan Skončna zaupala Marjeti: »Pa naj pridejo snubit; ako se jim mudi, se oglasijo lahko takoj po praznikih.«

Dan po novem letu popoldne je šla Marjeta — kajpada s koškom na rokah — h Košičkovim, kjer so jo že nestrpno pričakovali.

»Koliko človek trpi! Koliko mora obleteti, preden človek najde, kar išče!« je začela Marjeta in odložila košek, ki je bil še prazen.

Peter se je odpravljaj iz hiše.

»O, lahko slišiš, kaj bom povedala,« ga je ustavila Marjeta. »Sedaj je vse narejeno, sedaj lahko izveš, kje se boš oženil.«

»Torej si zvedela, kje bi bilo?« jo je prestrigla Košičkovka.

»Kajpak! Kajpak! Ti ne veš, koliko sem opletala in pretikala. Povsod sem bila. Poizvedovala sem po vsej dolini in tudi tam čez. Nazadnje sem jo pa našla doma, pred pragom lahko rečem, pomisli, pred pragom, v domači vasi!«

»Sem pa res radoveden!« je omenil Košiček, a Peter nastavil ušesa.

»Skončna dekle bi ga vzela,« je nadaljevala važno Marjeta. »Da! Skončna! Menda je Francka ali kali. Najbrž ima ime po materi. Pomislite, jaz sem jo pa drugod iskala!«

Košičkovi so se spogledali.

»Ko je pa Skončno dekle izvedelo, da pride Košičkov Peter na ogledi, ako hoče, takrat je bila pa takoj drugačna in kaj bom govorila: Peter, komaj te čaka, da jo prideš snubit in ji boš tolar dal.«

»Pa se malo pomenite,« je rekla mati, »jaz grem pa Marjeti nekoliko male južine napraviti.«

Peter je Skončnega dekliča poznal. Kateri fant pa ne pozna vseh dekličev, ki spadajo pod tisti zvon, ki njemu zvoni? Na praznik se stoji »na placu« pri cerkvi in takrat pridejo vse mimo, da si jih človek ogleda od tal do vrha in od vrha do tal in si jih tako ogleda.

»Torej ta je meni namenjena,« si je mislil Peter in si jo je živo predočil, kako gre v cerkev in si je pri kimal: »Čedna pa je!«

Stari, ki je poznal bolj grunte kakor dekliče, ki je poznal gospodarje in njihovo premoženje, si je pa mislil: »Tam bi se pa že nekaj priženilo.«

Samo Mana ni vedela, kam bi se dela. Za mlade frklje se Mana ni zanimala in jih ni ogledovala; zato ni imela Skončne v spominu. Samo zdelo se ji je, da ji je parkrat nekaj priletelo na ušesa o Skončnem dekliču, pa vendar sedaj ni vedela o njej nič dobrega in nič slabega, samo malo izbirična je, pa saj je bila tudi sama včasih in bi se bila omožila, ako bi ne bila izbirala.

Kar je pa Marjančka vedela, je ohranila zase, ker je vedela, da njeno mnenje ni merodajno, četudi bi lahko povedala, da je tista Skončna, po katero bo šel Peter, že z nekim zmenjena, kakor so pravila kompoljska dekleta, ki so tudi nekaj vedele. Pa to so skrivnosti mladih src, ki se ne razglašajo vsak hip. Zato jo je vsestransko hvalila.

Medtem je bilo zacvrčalo v veži in kmalu je prinesla mati krožnik, na katerem je bil nagromaden pečenjak.

»Jej! Jej! Kakšna grmada! Veš, saj sem potrebna! Toliko, da se še skupaj držim.«

»Kar založi, potlej bom pa še kave prinesla! Danes imam pripravljeno!« je rekla Košičkovka z nekim ponosom.

Košiček je šel iz lastnega nagiba v klet po tepkovec, po tistega, ki je »čist kakor solnce«.

In Marjeta je poslej pri pečenjaku in tepkovcu še ložje govorila; kava je razigrala njeno domišljijo. Tako je naslikala Skončnega dekliča, tisto Francko, da je bil Peter kar zamaknjen in je pozabil iti živini pokladat. Končno je dejala Marjeta:

»Kaj bomo odlašali? Kar hitro naredimo. Jaz bom povedala, da pridete v soboto zvečer, na ogledi, pa je!«

»E, nu, če ni drugače, pa pridemo. Kaj pa ti praviš, fant?« pritrdi oče. »Saj poznaš punco?«

»Nekoliko jo že! Meni je vse eno, kdaj gremo.«

»Bomo pa prišli v soboto torej.«

Vsa zadovoljna se je pomenkovala Marjeta sama s seboj na poti proti domu.

Drugi dan pa je prišla k Skončnim povedat:

»V soboto pridejo Košičkovi na ogledi in snubit. Ampak to vama rečem: ako bo Francka tudi pred tem snubačem zaloputnila vrata, se Štefanova Marjeta ne bo več pehala za njo, za Skončno punco. Naj pa ostane sama do konca, do smrti. In nihče je potlej ne bo povohal, da se bo vicala za njeno neskončno izbiričnost in svojeglavnost.«

»Marjeta, kar potolaži se!« jo je pomirila mati.

»Francka je postala pametna.«

Ko je Marjeta vsa zadovoljna zapustila Skončne, se je pričel pri Skončnih dirindaj. Francka se je postavila po robu.

»Jaz ga ne maram, pa ga ne maram!«

»Kaj? Ne maraš ga? Kdo te bo pa vprašal?« je zarohnel končno oče ves togoten in skočil v vežo po štokavnik. »Glej ga! Sedaj pa izbiraj! Ali ga boš vzela Košičkovega, ali boš pa tega dobila! Pa to ti rečem: hitro si ga izberi!«

Oče je grozeče zavihtel štokavnik, da se je dekle kar zganila in zatulila na ves glas.

Mati je zajavkala: »Vsi bomo nesrečni zaradi tebe! Reci, da ga vzameš.«

»Ga pa bom, čeprav ga ne maram!«

Oče je pobesil čudodelno orožje in rekel: »Maraj ali ne maraj. Potlej ga boš že rada imela, ni šent, ko ga boš spoznala!«

Tako so se pri Skončnih pripravili na snubače.

Košičkov Peter je sedaj vedel, kako mora urediti svoje srce, da mu ne bo nagajalo. Kakor bi pihnil, je pozabil Rozalo, Johano, Rezo in druge, ki so tako mimogrede vedrile v senci njegovega srca. Njegovo srce se je pripravljalo za dostojen sprejem Skončne Francke, ki mu je bila namenjena. Na oči mu je ugajala, in kar

je očem vseč, je rado tudi srcu. O, koliko je bilo njegovih vrstnikov, ki so koprneče obračali oči za njo, a dobil jo bo on sam. Sebičen ponos se je vzbujal v njem. Kako bo živel z njo, kakšna gospodinja bo Francka in podobnih stvari ni utegnil premišljevali. O tem so pa veliko bolj premišljevali mati, teta in oče, ki so vedeli, da so druge stvari v zakonu potrebnejše in važnejše, kakor lepota, ki jo komaj ugledaš, pa je ni več.

Kakšnega srca bo nevesta in kakšnih zmožnosti!

»Tako naredi, da ne bo mogla z nami pometati,« je rekla Mana bratu.

Ko je nato po njihovem temeljitem razgovoru stopil Peter v sobo, mu je oče dejal:

»Dal ti bom iz rok blago in premoženje, kar ga imamo. Jaz si bom pa zapisal lastnine, ki sem jih bil prikupil, v hlevu prostor za kravo, ako jo bom moral imeti, in pa živež, kar ga bomo potrebovali, ako ne bomo mogli jesti vsi iz iste skleda, kar je nas pri hiši. Marjančki in Lovrenčku boš dal dote po tristo goldinarjev. Ker ne boš imel drugega dolga, te ta dotca ne bo strla. Dobil boš ženo. Kaj je žena, ti bodo gospod razložili pri izpraševanju in pri poroki. Kajpak, pri nas ne bo več tako, kakor je bilo, ker tako ne more več biti. Sedaj sva ti prva mati in jaz, a potem ti bo morala biti žena, kaj čemo. Glej, da se bosta razumela z ženo, potem bo že kako tudi za nas. In ko bova šla na ogled in na zmenek, glej, da boš moški. Naj se vrši vse tako, kakor bi bila tvoja volja.«

Tako je čas hitro potekal.

V soboto popoldne je Peter nekoliko prej nakrmil živino, potem se je pa ocedil in praznično oblekel. Oče ga je že pripravljen čakal in se pogovarjal z ženo in Mano.

Mati kar ni mogla pregnati otožnosti. Ko je bil Peter pripravljen, mu je rekla: »Pojdi z menoj!«

Šla sta v štibelc.

»Peter, ti greš,« je začela mati s tresočim glasom. »Pojdi v imenu božjem, da dobiš tovarišico, ki te bo rada imela in ti stregla ob času, ko boš potreben potrežbe.«

Medtem je odprla skrinjo in poiskala globoko zdolaj pod predalom mošnjček, iz katerega je vzela star tolar.

»Glej, ta tolar mi je dal tvoj oče takrat, ko smo se zmenili, da se bova vzela. Ta tolar dam tebi, da ga daš noč svojimi nevesti, ako se zmenite.«

»Zakaj?«

»Zakaj? Jaz ne vem. Običaj je tak. Tako je zaral tvoj oče mene, tako stari oče svojo nevesto in Bog vé, koliko jih je bilo še pred nami, ki so tudi s srebrom v roki dobili privoljenje neveste. Ta tolar sem hranila za tistega, ki bo pripeljal nevesto na dom, zate, ker hočem, da ostane ta spomin pri hiši. Sedaj veš. In ko ti bo dekle segla v roko in ti pogledala v oči ter obljubila, da pojde s teboj pred oltar, pa ji stisni srebrnjak.«

Peter je vzel denar in se obrnil k vratom.

»Čak! Daj mi roko! Pojdi srečno!«

Solze so se ji vdrle. Roko mu je položila okrog vratu in ga poljubila. Nato je omočila prst v kropilnik, ki je visel ob vratih, in ga prekrizala.

Peter ni bil vajen tolike prisrčnosti. Ves je postal mehak in oči mokre. Takrat se je oglašil oče:

»Kaj mečkata? Pojdi, greva!«

»Pojdi! Pojdi! Pa sprimi še teto in Marjančko.

Peter jih je sprjel, in tudi tema je šlo na jok.

Kar nekaj ložje je bilo Petru, ko je prišel ven in sta z očetom zavila na pot.

Pri Vencetovih sta se ustavila, da vzameta Venceta kot izkušenega moža s seboj.

»I, kaj je pa vaju prineslo tako kasno?« je vprašal Vence začuden. »Ne vem, ali gresta k domi ali z domi tako kasno?«

Ta dva sta se ozrla po družini.

»Z domi. Po kupčiji, kajpak,« je odgovoril Košiček. »Drugekrat sem šel sam, nočoj sem pa še fanta vzela, da bomo ložje kaj kupili.«

»Lej jih! Lej jih! Večerjat bi vama dali, pa sta prekasno prišla. Pa se vsaj vsedita!«

»Pa naj bo, da spanca ne odneseva! Ti greš z nama.«

»Noč je že. Videlo se ne bo nič. Čednega tanta imaš. Pa saj sva bila tudi midva! Kako so stegovale vratove za nama! Ali še kaj veš? Kako je pa ime fantu?«

»Moje ime ima. Kar ogrni se!« je priganjal Košiček. Bomo prej izvršili.«

Družina se je bila že porazgubila, da so se možje ložje pogovorili.

»I, kam pa vendar gremo?« je vprašal Vence. »I, dajta no povedati, da se vem kako obleči!«

»Greš lahko brez kožuha. K Skončnim gremo.«

»Ka-aj? K Skončnim?« se je razvnel Vence in pogledal fanta. »Peter, pa poznaš deklico?«

»Nekoliko jo že!«

»Tisto! Ta starejšo namreč. Menda je Francka.«

»Kako, da sta si ravno to ubrala?«

»I, tako po besedah. Ženske so nekaj skupaj spravile, mi bomo pa zagvišali.«

»Ti, šent! Pa vesta, da nas ven ne vržejo.«

Ko so prišli, je bilo pri Skončnih že vse pripravljeno in so jih pričakovali. Francko so primerno strahovali, da je očetu obljubila, da se ne bo upirala, da bo snubaču segla v roko in govorila z njim, kakor se spodobi.

»Imate kaj naprodaj?« je začel Vence po pozdravu.

»Kupca sem pripeljal.«

»Pa tako na noč?«

»Kaj čemo? Dan je kratek. Tam se malo postoji, drugje nekoliko pogovori, pa je dan naokoli.«

Francke ni bilo nikjer, ker je stara navada, da se deklica, katero snubijo, ne pokaže, dokler ni med stariši in snubačem vse dogovorjeno, se je vsem zdelo tako vse v redu. V hiši sta bila oče in mati in mlajša hčerka, ki je pa tudi šinila iz hiše, ko si je še prej ogledala snubača.

»Boste kaj séli?« povabi Skončni.

»To bomo šele videli,« odgovori Vence. »Najprvo moramo vedeti, ako smo prav prišli in se brez strahu vsedemo.«

»O, saj nismo tako negostoljubni,« pogovarja mati.

Doslej so prišleci šetali po hiši gori in doli, sedaj se je pa ustavil Vence pred gospodarjem in spregovoril:

»Kaj bomo slepomišili? Tisto veš, da nismo prišli kupovat voli, ker smo prišli naravnost v hišo; tudi nimamo brent, da bi kupovali maslo, ampak kar brez

ovinkov povemo: po dekliča smo prišli! Nevesto iščemo!»

»Pri nas?»

»Kajpak! Tam, kjer imajo dekliče, se vpraša za nje. Mene poznate, mojega prijatelja Košička tudi; to je pa njegov sin Peter. Poglejte ga! Sramote nama ne dela. Njega bomo oženili.«

»In najprvo smo prišli k vam, ker smo izvedeli, da imate hčere za možitev,« pristavi Košiček.

»Dve imamo. Kajpak bomo ž njimi, kakor omožili jih bomo,« se je oglasila brž mati.

»Fant, katero bomo vzeli na muho?» je vprašal Vence obrnjen proti Petru. »Ali imaš do katere že kaj napeljšano?»

»Po vrsti bodo šle, kakor so prišle,« se je oglasil Skončni. »Starejša pojde prva. Sicer jih pa še nima štiriindvajset in nas starost nič ne priganja.«

»Kaj pravita na to?» se je obrnil Vence h Košičku in sinu.

»Nama je vseeno. Katero hočejo dati, tisto bomo vzeli, saj razlike ne more biti pri otrocih istih starišev. Torej starejšo,« je rekel Košiček.

Peter je nekoliko skomizgnil, potem pa dejal:

»Starejšo tudi jaz bolj poznam.«

»No, sedaj pa vemo. Kako je ime dekliču?» je vprašal Vence.

»Francka,« se je oglasila mati.

»Torej za Francko vprašamo. Hitro se zmenimo, jaz bi se že rad vsedel,« je nadaljeval Vence. »Čak! Košiček, ti preveč počasi postavljaš besede, bom pa jaz namesto tebe povedal, kar je treba razložiti. Fanta imata na obeh. Le poglejta ga dobro! Jaz vsaj ne vidim kake napake na njem. Dobrega očeta je sin in vojak je bil. Grunt Košičkov je pa tudi tak in tolik, da bo lahko eno družino preživel, zlasti če bo gospodinja gospodarna. Kakšnih posebnih in skritih dolgov pa tudi ni. Ali so, Košiček?»

»Jih še nikoli ni bilo, da bi jih enoroč ne zmogli,« se oglasi Košiček. »Ampak dvema bo treba dati še doto in midva z materjo si bova zapisala, kar bova potrebovala za življenje. In pa, da vse povem: Moja sestra je še pri hiši, ki ima pa še od prej zapisane pravice.«

»Kaj tisto! Stara baba! Danes je, jutri je pa ni! Zob že nima; dosti škode itak ne more narediti, ker drugega ne more jesti kakor močnik,« je nadaljeval Vence. »Sedaj smo povedali, kako smo prištimitani. In kaj bi govorili še semintja: kar udarimo!«

»No! No! Tako hitro pa vendar ne gre,« je dejal Skončni. »Se moramo pa že še bolj podrobno pomeniti, preden si sežemo v roke.«

»Nimamo kaj več premišljati. Vse smo povedali in dovolj jasno.«

»O, ni tako! Jasno pa še ni! Preveč boš obremenil sina, Košiček, preveč. Težko bo zmagoval.«

»Kaj? Dolga nobenega! Kje se pa dobi tako čist grunt?» se je branil Košiček.

»Brez dolga praviš? Kaj pa dota in tisto, kar si bosta vidva z materjo zapisala. Kaj ni to nič? To moramo pa že bolj natančno ugotoviti, da ne bo pri pismu kakega prerekanja semintja. Kar na slepo dekliča tudi ne damo. Košiček, kar povej, koliko misliš zapisati dote dvema, kakor praviš, in pa koliko nameravaš zapisati sebi in materi, ako se ti zdi potrebno zapisavati.«

Potem se je obrnil še k Petru, rekoč: »Fant, sedaj se pa postavi, da te preveč ne oštrkajo. Jaz ti bom pomagal.«

Nato se je razpredla dolga razprava o tem, kaj si bosta stara dva zapisala, ter o bali in o doti. Skončni je obljubil petsto goldinarjev, in ko je še mati pridala sto, je Vence vzkliknil:

»Tako se govori!« in jo potrepal po plečih. »Sedaj, fant, pa imaš toliko, kolikor boš dote dal. Sedaj si pa kar sezite v roke!«

»Pa naj bo!« je pritrdil Košiček in segel Skončnima dvema v roke, istotako Peter.

»Sedaj bomo pa videli, kaj bo pa punca rekla. Kje jo pa imate?» je vprašal Vence in gledal v vrata.

Peter se je istotako ozrl tja.

»O, bo precej prišla, ji grem povedat, kaj smo se zmenili,« je odgovorila mati. »Vi se pa vsedite k mizi, jaz bom pa kakšen prigrizek prinesla.«

»Kajpak! Pa tudi kaj mokrega prinesi, da si zmocim grlo, saj sem se dovolj napenjal,« je rekel Vence. »Vsedemo se pa ne prej, dokler ne vidimo dekliča in dokler ne vemo, ako pojde z nami. Taka je navada!«

»Kakor veš. Ti znaš take reči!«

Vence je začel govoriti o volovskih in prešičjih kupčijah zato, da so sploh kaj govorili. Govorili so že precej časa, a dekliča ni bilo od nikoder. Petru je tolklo srce v pričakovanju. Otipaval je srebrnjak, ki ga je imel v hlačnem žepu, in je premišljal, kako ga ji bo dal.

»Kje je pa vendar deklet?» je omenil Vence, ko je končal o volih in prešičjih. »Kaj se je kam v mišjo luknjo skrila ali kali?«

Tedaj je prišla v hišo mati s prtom in začela pogrinjati mizo. Ob tej priliki je pomežiknila možu, ki je vstal in šel ven.

»Kaj dela? Grem pa jaz pogledat, kje je?«

»E, malo se bo preoblekla, da ne bo vsa zamazana in prižasta. Pa bolna je nekoliko. Glava jo boli. Prali smo, pa se je brčkaj prehladila ob tej burji,« jo je izgovarjala mati. Nato je prinesla še belega kruha, kozarec in majoliko vina.

»O, bo pa cela gostija!«

»E, majhno, tako en požirek! Pili ga bomo takrat bolj, ko bomo plesali in bomo žejni!«

»Hudiman! Takrat me pa ne bo zraven, da bi te videl, kako boš plesala, ti kolovrat stari! Takrat me ne boste hoteli poklicati. Jaz si ga bom danes privoščil. Komaj čakam, da bi ga nekoliko dobil pod rebra, pa tega mrkaja ni od nikoder. Kje jo pa imaš?«

Takrat so se odprla vrata in prikazala se je Francka, za njo pa oče. Na obleki se ni poznalo, da bi se bila preoblačila, a v obraz je bila vsa zaripljena, kakor bi se bila jokala. Petra je pogledala jezno od vrha do dol. Kar prebodla bi ga bila z očmi, tako ga je pogledala in vprašala osorno:

»Kaj mi pa hočete?«

»Lej jo! Lej jo!« je ušlo Vencetu. »Bodi no malo bolj prijazna, saj smo z lepo maniro prišli.«

Peter se je bil hipoma ohladil in zgnila je tista snubaška blaženost, katere je prekipeval zadnje dni.

»Francka!« je začel oče nekoliko odločneje kakor je govoril prej. »Lej! To je tvoj snubač, Košiček iz Podgorice. Midva z materjo sva ž njim zadovoljna, ker pozna stariše in grunt. Nama prilika dopade. Pa

smo se zmenili, da te damo tja, in smo se tudi domenili za doto in drugo. Segli smo si tudi že v roke in lej, miza je pogrnjena in likof pripravljen. Sedaj pa še ti sezi v roke snubaču — nama z materjo je vseč tak zet — in očetu njegovemu in obljubi, da pojdeš z njim pred oltar.«

»Pa še meni boš v roke segla, da se boš bolj prijazno držala,« reče Vence. »Kar precej mi daj!«

Francka ni pogledala snubača, a tudi očeta svojega ni gledala, kar nekam predse je strmela, in prsa so se ji hitro dvigala. Ko je oče končal, ni takoj ponudila desnice, ampak očeta je pogledala in solze so ji začele drkati po razgretih licih.

»Dekle, nič se ne boj!« je spregovoril Košiček. »Nismo slabi ljudje.«

»O, Bog nas varuj, boš sedaj jokala,« je prigovarjal Vence. »Sedaj se šele luštno prične. Poglej ga no, fanta, če dobiš kje takega! Peter, pojdi no sem! Pa ti bliže stopi! Ti se pa tudi tako trdo držiš, da te ne more biti vesela. Daj ji roko!«

»Kaj se cmeriš?« se je zadržal oče. »Roko podaj, ko je že vse narejeno, potlej se pa kremži, če misliš, da ti bo kaj pomagalo. Otrok scrkljani!«

Zastonj se je Francka proseče ozirala na očeta. »Francka, ne bodi no taka, ko smo vsi zaradi tebe veseli,« je rekla mati.

Francka je sedaj pogledala Petra, ki je pripravil desnico, ter mu reče:

»Pa pojdem s teboj, ker hočete tako.«

Pomoli mu desnico. Petra je zazeblo pri teh mrzlih besedah še bolj, ko je videl, kako mu je umaknila oči. Segel ji je v ponujano roko in ob tej priliki položil tolar v njeno desnico.

»Za spomin! Nikar se me ne boj!«

Ko je Francka začutila tolar v roki, je hitro zmaknila in tolar je zazvenčal na tleh in se zatočil pod posteljo. Ni se sklonila, da bi ga pobrala. Vsi so, nekateri osupli, uprli oči v tla in molčali, a Peter se je sklonil, da bi ga poiskal.

»Pusti ga, bom že pobrala,« je rekla Francka v zadregi.

»Pa bi vendar pazila,« jo je kregala mati.

Staremu Košičku se je začelo nekaj dozdevati in je dejal: »Dekle, ako ti ni kaj prav, kar povej, sedaj še ni nič prekasno!«

»Neroda, ne boš brž pobrala,« se je oglasil oče, a takrat je že mati pobrala tolar in ga ji dala.

Nato je segla Francka v roko še staremu Košičku in Vencetu, češ, »da ne boste rekli, da nisem prijazna.«

»Tak, sedaj ga pa bomo,« je dejal Vence.

»Le vsedite se, no!« sta silila Skončna.

»Peter, ti v kot za mizo, Francka, ti pa za njim! Sedaj se že lahko pritisneš k ženinu,« je ukazoval Vence.

Peter se je pomaknil za mizo, a Francka je rekla: »Jaz bom lahko pri peči. Me tako nekaj zebe.«

»Ta bi bila lepa! V roke si mu segla in tolar spravila. Sedaj boš pa še pila z njim!« se je hudoval Vence. »Le precej se ga privadi in korajžna bodi!«

Francka je videla, kako jo oče srdito gleda, ter je odšla k mizi, a gredoč položila tolar v omario.

Ko je Peter to opazil, se mu je storilo milo in mislil si je: »Kaj bi rekli mači, ko bi to videli,« in žal mu je bilo nekaj.

Francka je sedla k mizi, a v primerni daljavi od Petra tako, da je moral zopet Vence posredovati.

»Više se pomakni, no, da bo še zame kaj prostora! I, kaj se ga tako bojiš, saj ni garjev!«

To rekši jo je odrinil k Petru.

»No, viš, tako-le! Sedaj se pa že lahko kaj zmenita. No, kaj, Košiček, sedaj smo jih pa že skupaj spravili. Prvič je malo nerodno, jutri bo pa že bolje. Tako se bosta rada imela, da jih ne bo moč narazen spraviti. Francka, bodi no vesela!«

Nato je vzel majoliko in natočil ženinu.

»Na! Pa ti prvi pij, potem pa svoji nevesti Francki pomakni, da bom jaz prej na vrsti, stara dva naj pa gledata. Ti, ta stara, jaz bom pri mizi gledal, da bo vse v redu, ti pa prinesi, kar imaš, kar po vrsti, kakor misliš, da bo prav. Peter, le primi kozarček in k Francki se obrni, pa ji eno napij! Ti pa glej, da te bo veselje obšlo.«

Peter je prijel kozarec.

»V imenu božjem. Naj bi bilo srečno, kar smo započeli. Francka, bodi zdrava!«

Gledal jo je ljubeznivo, a ona se je le toliko ozrla vanj, da niso mogli reči: še pogledala ga ni.

Ko je pil, je postavil kozarec pred njo in ji natočil.

Francka je vzela kozarec, molče ga nesla k ustnicam samo toliko, da jih je omočila, in ga postavila hitro pred Venceta.

»Vi pijte, jaz ne maram, ker je tako kislo!«

»Kajpak! Babe ste na medico navajene. Jaz pa bom tega in še, ko pride kozarec naokoli. Naj bo v imenu božjem, kakor je nazdravil ženin. In zdravja je želel svoji lepi nevesti; jaz pa želim dolgega in trdnega zdravja obema. Danes se držita tako narazen, da bi človek mislil, nič ne bo. Jaz pa vem, da bo drugače, kakor marsikje, kjer sta se na ogledni dan tako od daleč gledala, sta se pa potlej raje imela, ko ju je prevzela ljubezen. To vama želim kakor samemu sebi!«

»Bog te usliši!« je ušlo Košičku.

Nato sta pila očeta.

Medtem sta mati in nevestina sestra pripravili na mizo krožnike, žlice in vilice ter prinesli veliko skledo juhe. Začeli so večerjati.

Sedeli so okrog mize in zajemali in počasi se je začel pogovor, kdaj bodo vse napravili. Francka je sicer menila, da se ne mudi tako, da bo treba še dosti časa, a oče je bil ravno nasprotnega mnenja:

»Takoj v sredo gremo pismo delat, ko smo začeli.«

Teга mnenja je bil tudi Košiček in so sklenili, da gredo v sredo pismo delat, v četrtek pa »na oklice dat.«

Peter je opazil, da se je Francki še ena solza potočila in ji pala v juho. Zasmilila se mu je. Nič ni vedel, kaj bi dejal, da bi ji bilo prav, a sam pri sebi je sklenil: »Rad te bom imel, pa me boš tudi ti rada imela in se ne boš jokala.« Ko pride kozarec zopet predenj, ga je postavil pred Francko in ji ljubeznivo rekel: »Francka, sedaj pa ti prva pij. Nič mi nisi še odzdravila in nisi voščila sreče. Vsaj srečo nagovori!«

To priliko je porabil, da se je pomaknil bliže k nji, a Francka se je še bolj stisnila k Vencetu, da ji je ta dejal:

»Ko bi moja stara videla, kako se me tiščiš, to bi ti dala. Boga zahvali, da je ni tukaj. Peter, nič se ne boj, se me lahko tišči, ne bo nič hudega.«

»To ste hudobni!«

»Mar si ti! Poglej, kako ti ženin ponuja vino, pa ga ne piješ. Vsaj kozarec primi!«

Francka je prijela kozarec, pogledala trenotek Petra, in pravi: »Naj se zgodi tako, da bi bilo prav obema, da bi se nobeden ne kesal.«

»Tako se govoril!« jo je pohvalil Vence in vsem je nekaj odleglo, ko je spregovorila nekoliko prijažneje.

Po dobri večerji in vinu so postali zgovornejši in zaupljivejši. Francka še desnice ni zmaknila, ko jo je Peter končno vendar stisnil in ji očital: »Prej si bila pa tako osorna!«

Polnoči je bilo že proč, ko sta Košičkova vstala izza mize in se poslavljala z izgovorom, da je nedelja in bo treba zgodaj vstati.

»Torej v sredo zjutraj gremo pismo delat. Vence, ti boš šel z nama. Pa počakaj na Ščitem, da pridemo mimo,« pravi Košiček že med vratmi.

»Bomo pa tudi mi otorej šli!« pripomni Skončni.

Tako se je zmenek s Košičkovimi in Skončnimi naredil.

Ko je Vence lezel pod kovter, je dejal: »Vrag naj me vzame, če bo iz tega kaj! Punca ima svojega Jernejčka v glavi, pa nič drugega.«

Košička sta jo mahala molče domov, nekoliko sta bila že zaspana, nekoliko pa potopljena vsak v svoje misli.

»Kako sta opravila?« je vprašala mati radovedna, ko jima je odpirala vrata.

»I, tako! Naredili smo! V sredo gremo h pismu!« je odgovoril kratko oče, da je mati takoj opazila, da ni vse tako, kakor so mislili in želeli.

»Vendar povejta, kako je bilo!« se je oglasila Mana.

»Nimava kaj povedati. Samo to ti rečem, Štefanova Marjeta naj drugič bolj pogleda in pripravi. Sedaj pojdimo pa spat!«

V nedeljo zjutraj se je brž razvedelo po Kompoljah, do večera je pa govorila vsa fara: »Košičkovi in Skončni so se zmenili.«

V sredo zjutraj je prišel pred Košičkovo hišo s konji in sanmi Martinov Tone, da bo peljal pismarje v Lašče k notarju. Vse je bilo že pripravljeno, tudi Tone je sel na vrečo slame, ki si jo je bil pripravil za sedenje, in si je še zavijal noge v neke cunje, katerim je rekel: plahta. Takrat se je pa ozrla mati po cesti in zagledala žensko, ki je težko gazila sneg; ko je bolj pogledala, je videla, da zamahuje z roko; po košku pa je spoznala Štefanovo Marjeto.

»Joj! Marjeta gre! Marjeta! Čakajte, kaj bo povedala. Vidita, kako z roko zamahuje.«

Ker zunaj ni hotela govoriti, so stopili v hišo, kjer jim je izjavila:

»Danes ne bo treba iti v Lašče.«

»Zakaj ne? Kaj pa je? Kaj to praviš? Ali je kdo bolan? Ali so se Skončni premislili?«

»Nič premislili, vse je v redu, samo neveste ni nikjer. Noč jo je vzela!«

»A-a-a?«

»Ja! Tako je! Še tema je bila, ko je prišla Skončna k meni vsa iz sebe in je rekla: Marjetka, lepo te prosim, pojdi Podgorico h Košičkovim in jim povej, da ni treba hoditi v Lašče, naše Francke ni nikjer. Jaz sem ji rekla, da naj gre sama povedat, pa je jamrala, da ne utegne, in me je le pregovorila, da sem šla vam to le povedat.«

»Lepega dekliča si nam naključila!« ji je očital Košiček jezen. »Fant, kar sleci se! Tako-le je, če se človek babam v roke dá. Nikdar ne vé, pri čem da je.«

Voznika so nato odslovili, za njim je šla pa tudi Marjeta, ki ni imela prav čiste vesti in ki danes ni bila povabljena na pečenjak.

Košičkovi so se nekaj časa gledali, kakor vselej v takih slučajih, ko še ne vedo, kdo je kriv, da se je podjetje ponesrečilo, da bi se mu očitalo.

»To bodo imeli jeziki opraviti,« je dejal Košiček in slekel kožuh, zlezal v zapeček in jezno spuščal dim iz vivčka.

(Dalje.)

Tri gracije.

Narte Velikonja.

I.

Pri teti Marti sem. Letos spomladi mi je umrla mama; Bog sam ve, kje se nahaja moj oče. Morda v Sibiriji, morda na Francoskem, na solunskem bojišču morda; kjerkoli je, samo to želim, da bi se vrnil.

Razen tete nimam nikogar na svetu. Končala sem samostansko šolo; stara sem štirinajst let. Uršulinke so me poslale k teti, ki ima hišo in vrt. Ne vem, kako je to, toda zdi se mi, da me teta ni bila vesela. V očeh je sicer imela solze, ko me je zagledala, vendar me je obšla prvi hip misel, da sem v napatje, da ne ve, kam bi z menoj. Čudna

zadrega se ji je brala na licu. Kako vse drugače sem si predstavljala sprejem: srce mi je burno bilo, ko sem stopala v drugo nadstropje, pričakujoč, da mi pride odpirat sama teta, pa je prišla dekla Magda, ki zmerom molí: »Oče naš, daj naši hiši pravo pokoro...«

Tudi me teta ni dvignila k sebi kakor moja mama. Samo roko mi je dala in v zadregi, ker nisem ničesar drugega vedela, sem ji poljubila roko. Maks, to je moj stričnik, me je pogledal in dejal:

»Kako si še majhna, kakor knofek!«

Odkazali so mi sobico, in ko sem se napravila, me je teta peljala v jedilnico in odrezala

vikar in se zahvalil. Pogledal je vikar na Falcidija in je videl, kako trpko čaka. Pogledal je v slednji obraz, le mimogrede sicer, a je videl v vseh stopnjah povelje: zdaj povej! In ta hip se ga je polastil prečuden strah: brezkončna praznosta, ki ne ve, ne misli ne prošnje ne poklona. »In niti tega ne vem, kaj je hotel od mene,« je mislil. Sklonil je glavo nizko na prsi. Za hip se mu je zazdelo, da sliši v splošnem molku in v tišini sobe nekako sopihanje. Dvignil je oči in se zagledal v strašno spremenjeno lice volčanskega. In ni mogel doumeti, ali je to v licu de Menezeisa glupost, jeza ali osuplost, in je bil čudno telesno vesel/te izredne spremembe v licu svojega nasprotnika. »Glej,« mu je šinilo skozi misli, »tako bi zazijal, če bi mu v obraz povedal, kar vem o njem iz ust Katričine matere.« Sam ni vedel, kako mu je prišlo, da se je nasmehnil onemu in mu odkimal z glavo, češ: ne boj se! Nekak vzdih razočaranja je bil preletel omizje in zdelo se je, da se bo zdaj pa zdaj prebudil nov pogovor. Tedaj je zasikal volčanski zahrbtno, kakor od spodaj gori:

»Če si ti tisti, čemu ne greš koj?«

»Kam?« je vprašal tolminski.

Volčanski je sunil odločneje in jasneje:

»Kar misliš storiti, stori koj!«

Vikar Janez je razumel navedbo evangelijskih besed in je rekel glasno:

»Nesramen obrekovalec si!«

»Piagnone!« je odvrnil zaničljivo Volčan.

»Seveda; na grmadi bi me rad videl, ottimano, ker ti grajam greh,« je rekel slovesno tolminski. Naddijakonov tajnik je glasno vzdihnil. Vsa miza je posluhnila.

»Kaj pa je? Kaj pa je?« je prašal plašno naddijakon.

Falcidij se je dvignil odločno in zaklical:

»Gospoda tovariša, mir!«

»Piagnone,« je ponavljal tolminski v sebi. »Enemu sem svoj čas sunil v obraz za to besedo. Ne šali se z menoj! Kri ni voda. Ne šali se z menoj!«

Kakor od strašne bolezni kvišku pognan, je hipoma stal volčanski, bled, s trepetajočimi ustnicami. Stegnil je tresočo se roko in pokazal na tolminskega in rekel:

»Gospodje! Samo grehe očita! Znorel je. Nič drugega ne ve in ne vidi in še svoje lastne sramote ne, ki jo skriva doma.«

»Kakšno sramoto?« je vprašal naglo vikar Janez.

»Mir!« je zaklical v drugo Falcidij. Sredi njegovega klica je zavpil volčanski:

»Vsemu Tolminu je že očitno in znano!«

»Mir!« je zaklical presunljivo Falcidij v tretje. Odgovoril mu je temen šum mize, ki se je premaknila, in žvenket čaš, ki so se prevrgle. Vikar Janez je bil sunil s svojo pestjo volčanskemu v obraz. Tedaj je zakipelo ob mizi petnajst glasov in dvajset rok je padlo po vikarju Potrebuježu in ga sunilo iz sobe.

Vikar je stopil skozi vrata, kjer sta stala naddijakonova čuvaja. Nekdo je zaklical dol skozi okno:

»Primita gal«

»Kóga naj primemo, gospod vikar?« je vprašal Ložan.

»Mene!« je odvrnil vikar in se hripavo nasmehnil. In šel je skozi noč in ni vedel, kam gre . .

(Dalje.)

Nevesta s Korinja.

Fr. Jaklič.

3. „Ta bo ta prava!“

Košičkovi so izvedeli še tistega dne, zakaj niso šli pisma delat. Proti večeru namreč je prišel Vence in jim je razložil, kako stoji stvari.

Dejal je:

»Fant, tolar sem ti nazaj prinesel! Punca te neče!«

Peter je zardel. Zazdelo se mu je, da je osramočen, in jeza ga je obšla. Stolkel bi jo bil takrat, ko bi bila pred njim, ker neče njega, Košičkovega, ki je tolar spravila in mu v roke segla, a ga je varala, samo varala, in sedaj se mu posmehuje, a drugi se mu bodo rogali, češ punca ga neče.

Stolkel bi jo bil, tako je pa samo zaklel hudo kakor še nobenkrat, da se je mati zganila in teta pri peči prekrizala, a oče ga je ostro pogledal.

»Nič ne rentaći! Kar je, pa je! Čakaj, ti bom pa povedal, kakó je to prišlo, pa boš videl, da je prav tako in da je nespametno hudiča klicati na pomoč, ko bi se moral prav za prav angelu varhu zahvaliti in svojemu patronu in še ne vem, kateri svetnici, da je to o pravem času prišlo in so te obvarovali pred njo, ki je že vsa zapisana drugemu. S teboj bi bila šla pred oltar, a v srcu bi bila postiljala drugemu.«

»Zakaj pa naju nisi vrnil, ako si to vedel,« je očital stari. »To sramoto bi nam bil lahko prihranil.«

»Pa takrat nisem še vsega vedel tako, kakor sedaj vem. Vidva sta prišla tako nenadoma k nam in: alo, pojdi z nama! Meni se je čudno zdelo, ko sta povedala, da gresta k Skončnim, ker sem takrat že vedel, da je nekaj snubcev odklonila, a ker sta pravila, da so ženske vse uredile in ker sta bila tako gotova uspeha, sem molčal in sem šel z vama. A že takrat se mi je zdelo, da nekaj ni prav, da je punca bolj iz strahu privolila kakor iz ljubezni; saj je le v me silila, za te, Peter, se pa ni kaj brigala. Danes zjutraj po južini, ko sem se lotil koša, ki ga imam v delu, pa ti pride Skončna Francka v hišo. Jaz jo pogledam in pre-mišljam, kaj bi jo vprašal, pa mi kar pomoli v papir od tobaka zaviti tolar in pravi: 'Tolar sem vam prinesla, ki mi ga je dal Košičkov Peter, in mu ga izročite in mu povejte, da ga ne bom vzela.' Rekel sem ji: punca, kaj to delaš? Prej bi bila premislila, preden si mu obljubila! Takrat se je pa začela jokati in jaz sem videl, kako ji je hudo. Smilila se mi je, ko je pravila, kako ima rada Jernejca, da ga ne more in ga ne bo nikdar pustila, da sta jo oče in mati prisilila, da se je obljubila Košičku. Povedala je tudi, kako je ponoči pobegnila z doma in se skrila, ko je bilo treba iti k pismu. In potem sem jo še izpeljal in izvedel še marsikaj. In sedaj vem, da je prav tako. Ti, Peter, si pa prost in poiščeš drugo, ki bo rada spravila tolar.«

Nevolja, ki je trla vse Košičkove, je začela izginjati in občutili so nekakšno usmiljenje. Sočutje se je oglašalo v Petrovem srcu.

»I, kdo pa vas je napravil, da ste šli snubit Skončno?« je vprašal Vence.

Stari je pogledal ženo in rekel: »Eh, kdo? Štefanova Marjeta je nekaj urejevala. Pa tresek babji ni nič pogledal in povprašal in samo sramoto nam je napravila.«

»Ja-a? Marjeta? Kaj je ne poznate? Njej je bilo samo za cvrtje!«

»Menda že!«

»Marjeta je pri meni doslužila,« se je oglasila Mana. »Ta baba!«

»Kdo pak bo kaj ovedel kakor Marjeta,« je ugovarjala Košičkova. »Kaj bomo sedaj kar pustili Marjeto?«

»Kar molči mi o Marjeti! Pri nas se ne bo več gostila,« se je kregal jezno stari. »Bomo že sami naredili.«

»Kdo? Ti? Koliko žensk pa poznaš?«

»Naj si jo pa sam izbere!«

»Pa naj si jo!«

»Sv. Antonu se priporoči, Peter, in jaz ga bom prosila,« je dejala teta.

Vence je motril Košičkovo družino in poslušal razgovor. Potem pa je vprašal:

»Fant! Koliko si pa star?«

»Osemindvajset sem jih že!«

»Pa še nimaš izbrane? Tako vam pravim: Ako si je doslej še ni poiskal sam, sedaj si je tudi ne bo. Ni take nature!«

»Kaj mislite, da mi je kaj za to? Pa pustimo vso stvar v miru, da se nam ne bodo ljudje še bolj posmehovali!«

»Kaj se bodo posmehovali?« ga je ustavil Vence. »Če se je prvič nekoliko podrla, kaj za to! Vam bom pa jaz nekaj nasvetoval, ako se name-ravate sedaj naprej ženiti.«

»Kaj?« je vprašal Košiček nezaupen, ker je bil Vence premolknil.

»Čakaj! Vam bom vse povedal. Mene ubogajte! Meni ni nič za cvrtje, ne za krofe. Sedaj ste se začeli ženiti, naj gre do konca!«

»Jaz tudi tako mislim. Ali ne, mati?« je pritr-dil Košiček.

»Kje jo bomo pa sedaj dobili tako naglo?« je omenila mati in zrla radovedna Venceta, v kate-rega so bili vsi obrnjeni.

»Veste, kaj? Pojdimo na Kôrinj po nevesto!«

»Saj ne iščemo koze, saj bomo žensko je-mali!« ga je zavrnil Košiček osupnjen in nekoliko užaljen.

Tudi mati je odmajevala, a teta Mana je rekla:

»Kaj? V tisto grmovje?«

Vence se je nasmejal in dejal:

»Tudi v grmovju rastejo dekleta. Res je: Na Korinju so kapital koze, pa tudi punce so faj! Meni verjemite!«

Vsi so zmajevali.

»Boste videli, da bo prav. Čakajte, vam bom vse povedal! O sv. Lukežu je prišel k meni tisti kosmati Lenček, ki s kravami baranta, da naj grem z njim kupit kakšno dobro kravo. Pri nas je bilo takrat že vse prebrano, zato sva jo pa mahnila čez Tisovec v Krájino. V Tisovem ni bilo nič, na Kalu tudi nič takega, potlej sva se zgla-sila pa še na Korinju, preden bi stopila doli v Ombrs. Pa kjer bi se človek najmanj nadejal, tam se najde. Kar od kraja sva šla po hlevih. V Drob-ževem hlevu sva pa našla kravo, ki je bila Lenčku všeč. Šla sva v hišo in vprašala, ako je krava na prodaj. Malo so si pomišljali, nazadnje pa smo kupčijo le sklenili, nakar je Drobž prinesel banjko mošta, mati pa prigrizek. Stregla nam je dekle, pa moram reči, da mi je bila koj všeč; tako pri-pravna, snažna in priljudna je bila, da sem jo kar pogledal. Ob sladkem moštu so se nam razvezali jeziki in, kajpak, beseda dá besedo, naposled smo se zmenili tudi o možitvi. Drobž je rekel: Kajpak, dati jo bo treba, samo ne vem, kam. Sicer jo doma krvavo potrebujemo za delo, saj vidita, vendar, dati jo bom moral, da bi se le prilika našla. Jaz sem dejal: Nič bati se! Ta ga bo kmalu dobila! On je pa dejal: Ni nič takega. Na Korinju so samo mlade, krepke gospodinje, na Kalu ni nič, na Ku-željevem ni nič, tako da res ne vem, kaj bo, ker na Kôrinj tako malokdo pride pogledat. Nazadnje sva mu obljubila midva, ki veliko hodiva okol po kupčijah, svojo pomoč. Bil je vesel in naju spremil do Javh, in ko smo šli narazen, je še naročil: Pa ne pozabita, kar smo se zmenili. — Jaz mislim: to vzemite! Ta ni razvajena. Boste videli, da bo prav.«

»Tak si dobro pogledal?« vpraša Mana. »Je kaj osebe?«

»O, ja! Za njena leta je kaj junačna.«

»Pa bodo rekli: Na Kôrinj so morali po njo,« je rekla mati.

»Naj pravijo, kar hočejo! Kadar se človek ženi, takrat ga obrečejo do kosti. To naj vas ne moti! Košiček, saj si pameten, da ne boš dal nič na čenče in prazno govorjenje.«

»Meni je tudi tako prav. Kaj pa ti praviš, fant?«

Vsi so se ozrli vanj, ki pa ni vedel, kaj bi dejal.

»Peter, kar po njo!« se je oglasila teta. »Nalašč pojdi vkljub poljskim dekletom, ki se tako obrajtajo. Nalašč! Jaz bom potrpehla, četudi kaj prav ne bo, Peter! Le pojdi na Kōrinj! Nalašč pojdi!«

Peter je pogledal teto, očeta in mater, potem pa rekel Vencetu: »Vi pravite, da jo je vredno pogledati in da bi bila?«

»Boš videl, da ti bo všeč. Gotovo bolj kakor ti je bila Skončna.«

»Pa pojdimo pogledat! Ako pa tudi tukaj ne pojde gladko, me pa ne spravite nikamor več.«

Nato so se domenili, da pojdejo takoj drugi dan snubit na Korinju, da bo lahko že v nedeljo na oklicih, da ne bo treba ljudem skrbeti in ugibati, kje jo bo Košiček dobil sedaj, ko mu je Skončna ušla.

Drugi dan je počakal Vence Košičkova dva na Javhah, potem pa so gazili proti Korinju. Dan je bil prav lep: jasen in solnčen, in snega ni bilo preveč, da se je lahko gazilo. Peter je delal gaz, za njim je šel Vence in potem oče. Oče in sin sta bila kajpak nekoliko v skrbeh, bolj zamišljena in molčeča, zato je pa Vence govoril za tri.

Na Korinju je bilo vse na pragih, ko so jih videli prihajati. Prvi je bil mlad in gorak v odpeti kamizoli, drugi v sivem burmusu, a zadnji v kožuhi, ki je bil pa že obnošen. Na glavi so imeli kučme, v rokah pa gorjače, ob katero se človek tako rad opré, ko mu noga ne stoji trdno v snegu. Venceta so vsi poznali; ta in oni je tudi Košička spoznal.

»Le kaj jih je prineslo?«

Ker je bil Vence vmes, in so ga poznali, da rad mešetli, so uganili:

»Ti bodo kaj kupovali. Kakšne junčke ali buše iščejo. Za kravo bi se kar trije ne vzdignili.«

Ko so zavili k Drobizu, so pa dejali:

»O, tam pa že ne bo nič! O sv. Lukežu je kravo prodal, buše pa mora imeti, ker s kozami orati ne more.«

»Stopite vi naprej!« je dejal Peter, ko mu je Vence pokazal hišo.

»Kajpak, grem pa jaz. Ti bi se itak ne upal vrat odpreti.«

Drobiževa družina je bila zbrana v hiši. Mati in hči sta sedeli pri kolovratih, gospodar se je pa ukvarjal z dvema fantičkoma, katera je učil koše plesti. Mlajši otroci so se pa igrali na peči in pri peči. Vse je obstalo, ko vstopijo in pozdravijo.

»Kaj imaš zopet kakšne kupce?« je vprašal Drobiz in gledal Košička in fanta. Starega je poznal.

»Kajpak, ko kupce! Drobiz, pri vas ni nikoli stiska za drobiž!« je odvrnil Vence in gledal številno družino. »O koliko jih je! Poglejta no!«

»E, naj jih bo!« se je oglasila mati. »Saj imamo vsi dovolj jesti, hvala Bogu!«

»Prav praviš! Sedaj bom pa še jaz eno rekel: Mi se bomo nekaj pogovorili, pa ni treba otrok zraven. V vas jih pošljite!«

Drobiž je pogledal vse tri, jih razumel in hitro dajal povelja. Nekaj jih je poslal na pod in v hlev, mlajši, ki niso bili za nobeno delo, so šli pa v vas k botrnim. Ko se je hči odpravljala iz hiše, ji je dejal Vence kot stari znanki:

»Ti pa ne smeš iti v vas!«

»Kaj mi boste vi ukazovali? Jaz grem, kamor hočem. Kaj pa mislite kupiti?«

»Lej jo! Lej jo! Tebel!«

Preden je zaprla vrata, je še enkrat živo pogledala Petra, ki se je ozrl za njo in jo primerjal Skončni in drugim, katere je poznal. Tudi oče je zrl za njo.

»No, kako vama je všeč?« ju je vzdramil Vence. »Ali vama nisem povedal, da so tudi na Korinju pravdanska dekleta? Kaj? Ali moreta kaj reči?«

Potlej se je pa obrnil k Drobizu:

»Sedaj smo pa prišli po Micko. O sv. Luki sem ti obljubil, da poiščem ženina vajini hčeri, in komaj je advent minil, sem ga pa pripeljal. Lejta ga! Kaj ni fant, da ga je lepo videti? In ni ta pravega očeta sin, kaj? Kaj ne poznaš Košička iz Podgorice?«

»Tak takega sina že imaš!« je rekel Drobiz in podal roko fantu.

»Čez mu bom dal, pa iščemo nevesto.«

»Tako je!« je rekel Vence. »Sedaj se pa kar zgovorimo, ako ste namenjeni zato hčer od hiše.«

Materi je prišlo prehitro, zato ji je šlo na jok, ko je pomislila, da jo bo hči zapustila.

»Kako pa bomo brez nje? Kdo bo pa delal? Toliko živali imamo in veliko dela na njivah! Kako bom sama zmagovala?«

»Saj doraščajo drugi,« je menil Vence.

»Jo pa doma imej in čakaj, da bo za teto pri hiši,« je dejal Drobiz.

Mati je nekaj pomislila in rekla: »Pa jo daj! Pa če ne bom mogla prosa opleti, boš pa najel.«

»Tako je! Pa bo Micka omožena in proso bo opleto!« se je šalil Vence.

Potem so se pa hitro zmenili. Vence je razložil, kaj se je pripetilo Košičku pri Skončnih. Košička je malo pogrevalo in Petra je bilo nekoliko sram, a Vence si je mislil, bolje je, da se sedaj vse pove, kakor pa da bi Drobizovi šele po drugih izvedeli, kaj se je Košičkovim pripetilo pri Skončnih; zato je vse na široko povedal.

Drobiž je rekel na to:

»Torej si jih šele potlej pripeljal k nam, ko drugod nič ni bilo!«

»Hudimer! Ali vama nisem povedal, da sta bila že na poti k Skončnim in jih takrat nisem mogel prestreči?«

»Nikjer drugje še nismo poizvedovali in vprašali,« je dejal Košiček.

Peter je bil zardel do ušes, na to pa rekel:

»Kaj me boste ponujali? Ako se jim zdi, da je pri nas kaj napačnega, pa kar pojdimo!«

»Saj nisi voda!« ga je miril Vence. »Denar se vendar ogleda, preden se spravi.«

»Nič hudega nisem rekel in nič slabega ne mislim,« je pogovarjal Drobiz. »Meni si vseč in dobrega očeta sin si in v lepem kraju je tvoj dom. Toda pri Skončnih ste se zmenili za pet sto goldinarjev; tolike dote pa pri nas dati ne moremo.«

»Za doto se ne bomo razdrli. Kaj praviš, Košiček,« je dejal Vence.

Ker Košiček ni nič odgovoril, je vprašal Vence Drobiza: »Koliko boste pa dali dote?«

»V skrajni sili sem mislil domakniti do tristo goldinarjev. Tolikšno doto ima malokatera nevesta, pri nas na Korinju in v Krájni še iz premožnejših hiš kakor je naša. Pa toliko bi že zbožali.«

Naredili so bili potem za štiristo goldinarjev in Košiček je privolil, da se izplača šele v štirih letih po sto goldinarjev. Potem so si segli v roko in mati je šla klicat Micko.

Micka se je bila med tem osnažila pezdirja in prahu, ki se ga je bila nabrala pri preji, umila, počesala in prepletla kite, premenila ruto, ki jo je imela čez ramo in nedrije, ter prepasala nov predpasnik. Bil je bel, sicer hodnikov, a vendar snažen, poznali so se na njen še zgibi. Tako je pripeljala mati v hišo. Micka, ki je imela že itak čeden obrazek, malo zagorel, kakor jih imajo vsa krájinska dekleta, z zdravo rdečico na polnih licih, je kar žarela, ko se je pokazala z materjo med vratmi. Mati ji je sicer prej naročila, naj bo korajžna, ko stopi pred snubca, ki je premožen in lep, pa se je nekaj kar opotekala in skrivala za materjo in srce ji je tolklo kakor takrat, ko je iz Štupnikovega malna nesla poldrug mernik moke navkreber domov. In ko je opazila, da upirajo vsi na njo oči, jo je pa kar zmešalo, kakor še nikoli, da še materinega hrbta ni videla pred seboj.

»Micka! Snubijo te za Košičkovega Petra,« je začel oče in ji povedal, da so se zmenili za doto in vse drugo, da se lahko omoži, ako se hoče, ker mislita z materjo, da je prav, ako ga vzame, ker jim je ženin vseč in gruntovanje dobro tam doli v Polju, kjer se dobi njiva brez kamna in je v cerkev po ravnem. »Ako se hočeš omožiti, poglej Petra in reci, da ga vzameš!«

Med očetovim pripovedovanjem ji je bilo odleglo, in srce ni več tako razbijalo. Parkrat si je z rokami popravila ruto in potem je mirno pogledala snubače, najprvo starega Košička, potem pa še Petra. Za trenotek je umaknila oči, ko se je srečala z njegovimi, a potem ga je zrla in srce ji je koprnelo k njemu.

»Ga bom pa vzela!« je rekla Micka in mu segla v desnico, ki jo je ponudil Peter. In tudi tolar ji je dal, ki ga je stisnila v roke. Ko je podala staremu Košičku roko, jo je držal dolgo časa v roki in je rekel: »Kaj ne, Micka, da boš dobra žena mojega sina, nam pa skrbna in prizanesljiva gospodinja.«

»Tako bo, kakor boste hoteli vi in mati,« je odvrnila po kratkem premisleku.

»Lej jo! Lej jo! Kako modro govori,« je spregovoril Vence.

In potem so šli k mizi, katero je bila mati že med posvetovanjem pregrnila. Drobiz je šel po vino, mati je pa prinesla kruha in potem je šla

pred peč, da pripravi kaj gorkega. Gredoč je očitala Vencetu, zakaj ni nič sporočil, da pridejo snubit in ni nič pripravila za likof. K sreči so klali pred Božičem, zato je bilo še nekaj klobas, jetrnih in krvavih, a mesene je vzela iz dima in tako je Drobizevka v kratkem času obložila mizo, da so si gostje lahko izbirali.

Micka in Peter sta sedela na častnem prostoru za mizo in se pogovarjala kakor stara znanca in prijatelja iz mladih let.

Zmenili so se, da dadó takoj na oklice, da bodo naredili pismo in da bo takoj ženitovanje, ko bo pripravljeno za balo in gostijo. Mati je imela dovolj platna v skrinji, da ga bo lahko odmerila, kar ga bo treba za obleko in za v balo, drugo se bo pa kupilo v Ljubljani, kjer se dobi žida in moderpolan, ruta za na klobuk in poročni venec ter šopki za svate, lepi in očiti, kakor je cvetje v gredi.

Ko so se založili in zgovorili najvažnejše reči, so šli na domislek Vencetov pogledat živino, in Peter in Micka sta ostala sama za mizo; takrat je njima zmanjkalo besedi, dasi sta si imela dosti povedati.

Micka se je zavedla, in da se izmota iz mučnega položaja, je natočila iz majolike in rekla: »Peter, pij!«

Ko je odpil, ji je natočil še on in porinil kupico pred njo: »Sedaj pa tudi ti pij!«

»Naj bo Bogu k časti! Peter, na tvoje zdravje! Prvič se vidiva, pa te imam že rada!«

Prijel jo je za roko in jo stisnil, da je vedela, da jo ima tudi on rad, da ni prišel k nji z mrzlim srcem. Gledala sta se in pogovarjala, da še opazila nista, kako so se odpirala vrata in so prihajali v hišo bratci in sestrice, ki se jim je predolgo zdelo biti v vasih, ko imajo doma goste, in se jim je kar čudno zdelo, kako sedi Micka pri tujem fantu za mizo in govori z njim.

Čudno se je zdelo tudi Korinjecem, kaj delajo kupci toliko časa pri Drobizu. Beletova Rezika je pridirjala v vežo in vprašala ondi Mickinega brata: »Kje pa je Micka?«

»V hiši je pri mizi, pa en fant je pri nji.«

»Čigav fant?« se je začudila Rezika.

To vprašanje je vzdramilo Micko, da je izvila roko Petru in vzkliknila: »Moja sestrična Rezika!« Vstala je od mize, šla k vratom in jih odprla, rekoč: »Rezika, pojdi no v hišo, boš pila!«

»Kdo pa je v hiši?«

»Pojdi notri! Ga boš videla. Za tovarišico mi boš.«

Čudeč se je Rezika radovedno pogledala v hišo in šla notri. Pila je, nato je sela k obema, govorila z njima in ogledovala Mickinega ženina. Z izgovorom, da ima nujno delo, je šla brž domov razglasit, kaj je videla pri Drobizevih.

Ves Korinj je bil pokonci, ko se je izvedelo, da so pri Drobizevih snubači iz Polja.

Mračilo se je že, ko so se snubači odpravili. Drobiz in Micka sta jih spremila do konca vasi. Tam sta jim segla v roko in potem sta šla nazaj. Drobiz se je ponosno oziral na desno in levo in odgovarjal sosedom, ki so ga nalašč ogovarjali, a

dekleta so stala na pragih in gledala za mlado nevesto.

Pri Prosenih dolinah, ko se je Vence poslavljaj, da krene s poti, je dejal Petru: »Fant, kaj tako molčiš? Kaj ti ni všeč dekle?«

»Kaj bi mi ne bila, ko je tako prijazna!«

»Viš! Nisem pravil, da ti bo všeč? Kaj? Misliš, da Vence ne pozna dekličev? Tako ti rečem — Vence pozna blago.«

Pri Košičkovih se je tega dne čas silno počasi motal. Zimsko popoldne je sicer kratko, da se človek komaj enkrat zaobrne, a danes ga pa kar ni hotelo biti konec. Košičkovka je nekaj godrnjala, kaj je bilo treba iti po Krajnčanko na Korinj, ko se v dolini ne manjka deklet in bo Krajnčanka šarila po hiši, saj po ravnem še prestopiti ne zna, toda Mana jo je zavrnila: »Jo bom pa jaz naučila!«

V nedeljo potem so vrgli Košičkovega Petra in Drobiževu Micko raz leco. Može so se po stari

navadi spogledali, ženske so pa steknile glave in šepetale, dokler niso zabučale orglje in so prišli gospod pred oltar.

Štefanovi Marjeti je kar vroče postalo. Na! Pa jo je dobil Košičkov Peter, čeprav ona ni posredovala. Le kdo je skupaj spravil? Po maši in čez dan potem je pa prestrezala prijateljice in znanke in jim pravila: »Ješ! Ješ! Ali ste slišale, koga so danes oklicali? Košiček je moral na Korinj po nevesto. S Krajine bo pripeljal, ta mlado'. Ja! Tako je, ako ga tukaj nobena ne mara!«

Pa ji niso nič kaj pritrjevale, samo ugovarjale so: »Kje je pa kaj vprašal?«

Seveda jim je Marjeta pravila, kako so pri Skončnih Košičku vrata pokazali, in da ga punca še pogledati ni hotela.

Pa ni samo Marjete grizlo, ker se je Peter tako hitro oženil, tudi Skončni materi in očetu ni bilo prav, a nevoljna nista bila nanj, temveč na svojo hčerko.

(Dalje.)

Tri gracije.

Narte Velikonja.

IV.

Teta in dr. Zobnik sta sedela v sprejemnici. Vrata so bila nalahko priprta, nič ne vem, kdaj jih je odprlo. Čitala sem vsa zatopljena v povest.

»Mislim, da jo spravim v Dom,« je dejala teta. Zadnje dni je govorila somo o Domu.

»To bi res bilo najbolje,« je pritrtil svetnik. »In tebi to ne bo težko, saj samo odločiš.«

»Če ne bo zgledavanja!«

»To je vendar javna ustanova in do ustanove ima vsak pravico, ki izpolni pogoje.«

»Bo že tako!«

»Najbolje je.«

»Vse bolj me pa skrbi Maks!« je vzdihnila. »Zadnje čase kar nasilen postaja.«

»Dorašča!«

»In kako žali!«

»To je znamenje, da nima nobenega dela. Zaposli ga kako, odvrni njegovo pozornost drugam. Fantu manjka družbe, ki bi bila zanj; Tinica je premlada. Še cel otrok.«

Čutila sem, da mi je kri udarila v glavo, in srce mi je burno bilo.

»Ti misliš?«

»Da, to je čisto naravno. V njem se vzbujajo nezavedne sile. In nič čudnega ni, da se znaša nad žensko okolico, predvsem nad materjo, ker ga ta najmanj zadovoljuje. In povrhu vsega pa še tvoja stara dekla s svojo neznosno 'pokoro'.«

Potegnil je veter in udaril z vrati; teta je vstala in jih zaprla. Hotela sem brati dalje, pa so se mi črke zmedle, po glavi mi je brnelo tisto o »ženski okolici«. Kako majhna sem si zdela, ker nisem ničesar umela.

Hotela sem izvedeti pri Magdi, toda ona je zdela v kuhinji in ko sem jo zbudila, je spet hitela strgati krompir.

»Sam večni Bog mi pomagaj, toliko dela na ene same roke!«

»Le potolaži sel!« se je oglasila teta. »Najamem še eno.«

Magda je neverno pogledala in povlekla: »Čemu pa nam bo?«

»Bo že za kaj!« se je nasmejela teta. »Za pokoro!«

Magda je spustila nož v skledo in zmajala z glavo:

»Za pokoro mora biti srce voljno.«

Čez nekaj dni je prišla v hišo Rezika. Nasmihala se je v kmečki zadregi, obleka ji je bila preozka ter se je je tesno oprijemala. Roke je imela polne in rdeče od pomivanja. Meni se je prvi dan priljubila, ker je bila videti dobra. Prinesla je vso obleko v culi. Takoj pri prihodu ji je naročila teta:

»Z Maksom bodi prijazna in ne zameri vseh njegovih neumnosti.«

Rezika ni rekla besedice, samo raztegovala in krčila je prste ter kimala z glavo.

Magda pa je v kuhinji razbijala in ropotala s pokrivačami, godrnjala in si brisala nos in oči s konci rute, ki jo je imela na glavi. Vlekla je nazaj skozi nos in se pogovarjala sama s seboj:

»Prenesi še to, da te bo Bog spoznal, ki je do konca svoj križ potrpežljivo nosil...«

»Amen!« je dejal Maks. »Zdaj boš pa lahko ukazovala, Magda!«

»Ukazovala? — Do zdaj je bil mir pri hiši in raj, zdaj bo pa pekel.«

Nevesta s Korinja.

Fr. Jaklič.

4. „Prstan imam že umerjen!“

Drobiževi so imeli sedaj polno skrbi in dela, zakaj treba je bilo vse pripraviti za nevesto, ki gre od hiše. Drobiž je bil pred leti podrl češnje drob-nico, ki mu je delala v nogradu senco, jo dal na žago in je bil z žaganicami poódral glajst na podu; sedaj ga je razmaknil in izbral najboljše deske, ki bodo za špampet. Orehove deske je imel naložene ob steni za podom. Vse to je naložil na sani in peljal k mizarju Jurčku na Poljane, da mu naredi iz češnjevih desk špampet »za dva«, iz orehovih pa skrinjo, prostorno in močno, ki bo spredaj in na konceh ozaljšana z rožicami in vejami, na katerih sede tičke. Mizar na Brankovem je tudi znal narediti špampet in skrinjo, a rožic in tiček pa vendar ni znal tako urezati kakor Jurček, ki je naredil take »kakor bi bile žive z odprtimi kljuni, samo peti niso mogle«.

Drobiževka je šla k svoji materi, stari Andrejkatovki, kamor se je šla vselej posvetovat, kadar je bila v skrbeh. Andrejkatovka je bila skušena žena, ki je omožila vse hčere in sinove in je vedela, kaj mora imeti nevesta za balo, kako mora biti oblečena, kako se pripravi ženitovanjska gostija in sploh kako se je treba pripraviti za tisti slovesni dan.

Najprvo ji je Drobiževka povedala, kako je prišlo do zmenka in kakšen je ženin. Povedala je, da bo naredil Poljanski Jurček špampet in skrinjo in da pojdejo v ponedeljek v Ljubljano kupovat za nevesto. Previdno je omenila, da je z denarjem bolj skopo, da pa mora imeti Micka tako kakor vsaka na Korinju, ker gre na dobro, tja doli v Polje, da se ne bodo zgledovali, češ, Krájinčanka nima take bale kakor katera poljskih deklet, ker tam na Korinju ne vedó, kaj mora nevesta vse imeti.

»Pa že veš, kaj boste kupili za nevesto?« je vprašala mati.

»I, nekaj že vem. Poročno obleko ji bom kupila, mušlin za rokave, židano ruto za na glavo in za čez ramo, poročni venec in šopke za svate.«

»Pa ne pozabite kupiti rute za starejšino. Lepa židana mora biti, ki se bo lepo ovila okrog klobuka.«

»Lejte! Tega bi se pa ne bila domislila!«

»O, ničesar se ne sme opustiti! Vsak mora dobiti, kar mu gre, da ni potem nevolje in jeze. Nevesta mora kupiti za ženina tudi venec, ki ga nosi na klobuku. Praznih rok nevesta tudi ne more k hiši. Ovedi, koliko je pri Košičku družine, in s čim bi se najbolj prikupila. Ženskam so rute vseč, moški, zlasti fantje, so pa veseli srajc. Za starega je platno dobro, za mlajše je pa mušlin, ki je bolj bel kakor platno in se tako lepo poda, ako se za pestjo nekoliko kaže izpod rokava, in beršeljč bel, in ako je še lajbelc odpet, je mušlin čez vse. Ti glej, da bodo Mickini darovi ugajali!«

»O, koliko je treba misliti!«

»Kaj pa platno? Ali ga imaš dovolj?«

»Nekaj ga imam. Pa preje imamo dosti prav lepe: tanke in trdne.«

»Spodnje obleke iz platna mora imeti za trikrat se preobleči, tri pare rjuh, tri pare širokih antelj, ki se obešajo pri vratih, in par dolgih ozkih antelj, na katerih spuščajo mrličje v jamo. To je najmanj, kar mora prinesiti nevesta seboj. Mojskra — Antončkova z Lazov naj pride šivat, ki zna varovati blago! — naj premeri platno in ako ga ni dovolj, nesi prejo v Ilovo goro h Grmóvim, ki znajo prejo lepo otkati. Kolovrat za v balo mora biti tudi nov. Kar v Ljubljani ga kupi. Pa sirkovo metlo tudi, ker brezova ni več lepa za v balo.«

Potlej sta se še zmenili, da bo treba nekaj krožnikov, žlic in vilic, da jih ne bo treba iskati na posodo. Tudi kozarcev naj se dovolj kupi, da jih bodo imeli svatje pri rokah.

Tako je Drobiževka pri svoji materi izvedela, kaj mora vse preskrbeti, da bo imela hčer balo, kakor se spodobi in bo gostija taka, kakor mora biti. Naposled ji je mati obljubila, da bo prišla zadnji teden pred svatbo na Korinj, da bo pazila, kako se pripravlja, in da ljudje ne bodo preveč raznesli. Ko je Drobiževka že vstala, da gre, jo je vprašala mati: »Ali ima Micka živo srebro pri sebi?«

»I, nak! Se nisem domislila.«

»Tako! Pa srebrnega denarja ji tudi nisi dala, da bi ga nosila pri sebi. Kako si lahkomišljena! Vse si že pozabila, kako je bilo takrat, ko si bila ti nevesta.«

»Ko je pa že tako dolgo od takrat!«

»Živo srebro kupi v štacuni, dobila ga boš v peresu zapečatenega, sešij majhno možnjico in naj nosi obešeno za vratom. Živo srebro jo bo varovalo urokov, saj veš, kako jo bodo sedaj pogledovali ljudje, ko je nevesta. Uročnih pogledov ni mogoče drugače pogasiti. In kakšno cvancgerco že imate doma, da ji jo daste. Srebro jo obvaruje nesreče. Na, pa čak! Bom pa jaz dala moj križavec, ki ga imam tudi še od takrat, ko sem bila nevesta, in sem ga bila dobila od matere.«

Mati je poiskala križavec v skrinji in ji ga je dala, rekoč:

»Pa povej Micki, da sem ji križavec dala, ker jo imam rada, ker bi jo rada obvarovala nesreče, pa ji še povej, da se bo še kaj našlo za njo pri meni, saj bo menda prišla kaj vabit.«

»I, kajpak!«

Spotoma je bila Drobiževka na štiti kupila živega srebra v gosjem peresu. Žlogánčkova Mica ji je obljubila, da pride kuhat, rekoč: »Na Korinju še ni bilo take gostije, kakor jo bom jaz pripravila, ako boste dali, kar je treba; tudi vina ne sme manjkati.« Mojskra, tista Antončkova, ji je obljubila, da pride takoj šivat, ko bodo kramo iz Ljub-

ljane prinesli. Povedala je, da mora vsaka nevesta imeti obleko, v kateri gre k poroki, potem drugo, v katero se obleče drugi dan ženitovanja, a še bolje je, da ima še tretjo novo obleko, da se še enkrat preobleče, ako se obleka kaj polije ali drugače pomaže. Poročna obleka je najlepša židana, ki se tako lepo izpreminja, pa za po zimi je premrzla, temno volneno blago bo tudi dobro, za rokave pa mora imeti mušlin. Povedala je tudi, koliko vatlov mora biti posameznega blaga, da bo zadosti za obleko.

Medtem ko je mati dobila mojskro in kuharico, je poiskal oče čevljarja, in sicer Katreta, ki je znal tudi čizme narediti.

V nedeljo potem sta šla Drobiz in hčerka k maši v Polje, namesto na Krko, zakaj zgovorili so se bili, da pride Micka pogledat ženino domovanje, in pa, da se še natančneje pogovore o vseh pripravah.

Ko je Košičkova Marjančka prišla gredoč k maši z Drobizevo Micko mimo fantov, so se fantje spraševali: »Čegava je pa ta? Lej jo, kako je štimana, še pogleda nas ne!«

Tedaj pa je prišel mimo Peter z bodočim tatom, ki ga tudi niso poznali. Osovrej se je enemu iz krdela posvetilo: »Veste, fantje, jaz pa vem, čegava je. S to je bil Košičkov na oklicih. Sedaj jo pa moram pogledati, da bom videl, kakšno si je izbral.«

»Kaj? To je gavtrožca s Korinja?«

In dasi so jo videli samo v hrbet, so se ozrli vsi za njo, dokler ni izginila med množico.

»Oblečena je bolj po starem, ampak korak pa ima! Kaj? Ali ne?«

Nihče ni ugovarjal izrečeni misli.

Marjančka je peljala »gavtrožo« s Korinja v domači stol, kakor je bila naročila teta, ki je že čepela v stolu. Teta ji je zašepetala na uho: »Kar korajžno sedi, saj je naš stol. Ako te bodo pa hotele izriniti, se bom pa jaz umaknila, ki nisem tako daleč prišla kakor ti in nisem tako trudna.«

Micka si je mislila: »Tako, v ta stol bom hodila!« Všeč ji je bilo, ko se tako lepo vidi pred oltar in pa gospoda na prižnici.

Peter je tudi posadil Drobiza v stol, a on je pa ostal zunaj z namenom, da nazadnje pritisne, ako jih ne bo preveč v stolu.

Micki je bilo kaj po volji. V cerkev bo tako blizu in po ravnem. Na prostranem polju so vasi z belimi hišami. Sneg je pokrival poljano, a vendar si je mislila, kako je lepo poleti, ko valovi žito od vasi do vasi, doma na Korinju pa povsod samo grmovje in grmovje ob njivah in potih. O, všeč ji je bilo pri Košičkovih. Židana hiša je imela okna, v katerih bo lahko slonela in gledala po vasi, na Korinju je pa komaj glavo pomolila skozi okno. In hlev je tudi zidan in vsa poslopja so bila večja in bolj prostorna kakor doma. Pa tudi ljudje so se ji prikupili. Petra je kajpak že vsega imela v srcu in ko ga je pogledala, se ji je zdel tako lep in moški, bolj kakor takrat doma, ko ga je videla prvič. A tudi Marjančka ji je bila všeč. Vse sta si zaupali, kakor bi bili že stari prijatelji. In ko ji je Marjančka rekla: »Nič se ne boj, boš videla,

da se bomo zastopili in se bomo radi imeli,« jo je prijela za roko in jo stisnila, četudi ni ničesar spregovorila.

Teta Mana jo je imela v cerkvi vedno na očeh in je videla, da moli resnobno, da gleda na oltar in prižnico in da ni zijalasta, kakor so sicer dekleta njenih let.

»Tak ti boš naša!« ji je dejala prisrčno, ko ji je doma segala v roko.

Tudi mati je polagoma izgubljala predsodke, ki jih je imela napram nevesti s Korinja. Drugačnja je bila, kakor si jo je bila naslikala. Okretna, priljudna in zgovorna, pa vendar skromna, vedno pripravljena prilagoditi se mnenju drugih. Zato je bila Košičkovki čimdalje bolj všeč, in ko je še opazila, kako ljubeznivo ravna Peter z njo, si kar ni več želela drugačne k hiši. Drobiz je kajpak že na prvi pogled v hlev in kaščo videl, da bo hči gospodinjala pri polnih loncih.

Pri južini in potem so se dogovorili, kdaj pojdejo v Ljubljano kupovat in kaj se bo vse kupilo. Zmenili so se tudi, da pride ženin po nevesto s »ta velikimi godci«, katerih ni imel noben ženin, ki je bil kdaj prišel na Korinj po nevesto. Drobizeva Micka se bo prva odpeljala s Korinja s »ta velikimi godci«, da bodo Korinjci še deset let govorili in še nekaj kvatrov o Micki in njenih godcih.

In ko so se pogovorili že o vsem, je dejala teta Mana: »Peter, sedaj si pa pojta prstane umeriti!«

Peter je pogledal Micko in se srečal z njenimi očmi, ki je bila radovedna, kaj bo Peter dejal na tetine besede.

»Nekateri jih kupijo kar pri zlatarju,« je omenil Peter.

»Pa pri nas ni te navade,« ga je zavrnila teta. »Bog vé, kaj dobiš pri zlatinarju. Morda je že ponošeno blago bolnih ljudi, ali pa poročencev, kateri si niso bili zvesti.«

Peter in njegova nevesta sta se uklonila tetinim besedam.

»Nalašč zate imam pripravljeno staro srebrno žlico, ki so jo bili moj oče, Bog jim daj nebesa, kupili z drugimi vred na Škocjanu, ko so prodajali ropotijo po nekem gospodu. Janez in Tomaž sta imela prstane iz rumene kovine, saj sem jim tudi jaz dala žlice, ti in tvoja nevesta bosta imela pa bele, ker veš, da imam tebe najrajši.«

Tedaj se pa oglasi Marjančka: »Ja, pa k Srakarju pojdiva, ta naredi prstane lepši kakor videmski Fajfar.«

»Je že res! Fajfar naredi preširoke prstane, misli menda, da se prstan naredi ravno tako kakor obroč, s kakršnim se pipa okuje. Janezu in njegovi nevesti jih je bil Fajfar naredil, Tomažu pa Srakar. Srakar je bil naredil take lepe ozke prstane, ki so bili s križki in rožicami okrašeni.«

»Nu, pa pojdiva k Srakarju, da ne bosta pri zlatinarju izbirala,« se je soglasila mati, in teta je šla iskat tisto srebrno žlico, ki je bila namenjena za poročne prstane.

Drobiz je šel sam domov, Peter in Micka sta pa z žlico krenila h kovaču Srakarju v Ilovo goro, ki ni znal narediti samo kake pralice, temveč je

naredil tudi kak prstan, ki se je potem bliščal na roki novoporočencev.

Srakar je vzel obema mero na prstancu leve roke. Za mero je imel hodnikovo nit, potem je pa še odmeril na rovašu, češ, da bo imel mero pri rokah, ako se mu nit izgubi, in je obljubil njima, da naredi prstane lepe, kakor še nikomur, saj je kovina lepa in močna, in ko bodo gospod še dali svoj blagoslov, bosta prstana držala, da njune ljubezni nihče razdril ne bo, da bo njuna ljubezen brez konca in kraja, kakor bosta prstana, ki jih bo on naredil.

Trenutki, ki sta jih preživela gredoč k Srakarju in domov, so bili lepi. Prvič sta bila sama. Ko je ponehaval pogovor o prstanih, o teti Mani, ki je njima podarila žlico, mu je Micka pripovedovala, kako je na Korinju, o svojem domu, o bratih in sestricah, s katerimi se je igrala, in tudi Peter je povedal, kako je preživel leta. Celo tega ni zamolčal, kako so nekatera dekleta mrle za njim, kakor Čardarska, Pisančeva, Štamcarjeva in druge, a on se ž njimi ni čisto nič vezal, šel je sicer na ogledi v Kompolje, ampak vseč mu pa ni bila tista Skončna in nič ni čutil v srcu takega, kakor čuti sedaj do Micke. Od trenutka, ko sta si segla v roko, hrepeni po njej, vedno misli na njo po noči in po dnevu in komaj čaka trenutka, da jo popelje pred oltar in potem domov. In potem mu je tudi Micka priznala:

»Peter, jaz te imam tudi tako rada!«

In poslej sta zrla v bodočnost. Skozi zarjo sta gledala podobe ožarjene z zlatom in odete s cvetjem. Ob nedeljah bosta hodila k maši ob devetih in ljudje bodo dejali: Lejte jih, Košičkova dva! Ob sv. Antonu pojmeta v semenj na Reber, kamor priženejo Krajincanje koze. Peter bo dal pod lipo za vino, in Micka bo klicala znanca iz domačega kraja: »Balite les, bomo pili!« Potem bosta romala k Sv. Ani nad Strugami molit in se priporočiti in potem bodo botre prinesle pogačo.

Ob slovesu pred zadnjim ovinkom jo je prijel za roko, položil desnico okrog njenega vratu in nagnil glavo k njeni:

»Micka, jaz te bom zmeraj rad imel!«

In tedaj se je obrnil, da gre nazaj, a Micka je hitela na Korinju, kjer so jo že težko čakali.

5. „Košiček gre po balo!“

Ko so pripeljali iz Ljubljane blago, je prišla takoj Antončkova mojškra s svojo pomočnico prikrojevati in šivat. Šivale so pri mizi. Mojster Katrè, ki je prišel tudi takoj začetkom tedna s svojim fantom, je pa postavil svojo mizico k drugemu oknu in sedaj se je šivalo in tolklo pri Drobževih od zore do mraka in še pozno v noč, ako je le hotela goreti luč v čelešniku.

Pri Drobževih je bilo sedaj ljudi, da so se komaj ogibali drug drugega, zakaj poleg mojšker in čevljarjev je bilo polno vasovalcev. Dekleta so prihajala gledat, iz kakšnega blaga bo imela nevesta obleko, matere so se ustavljale pri Drobževki v veži, možje so se držali bolj čevljarjev,

samo korinjski fantje bi se bili najrajše učili šivati pri mojškrah. E, ni vsake kvatre ženitovanje na Korinju. V Polje gre pa vsakih sto let ena s Korinja. Tega se je Micka zavedala in ko so jo fantje dražili, da je ženin s Polja mehak v nogah, da je ne bo mogel dohajati in naj raje ostane na Korinju, jih je zavrnila:

»Če bi imel samo eno nogo, bi ga vzela, zakaj Poljec je in zidano hišo ima.«

Ker so se zmenili, da bodo napravili bolj na veliko in bodo imeli na vsaki strani tri pare svatov, je Micka povabila Beletovih strica s teto, ki bodo za starejšino. Stric znajo govoriti in trančirati. Andrejkatovega ujčka s teto, ki so še mladi in bodo plesali, da se bo na ješterleku bliskalo, in svaka Koštrunčka z Grintovca z ženo, ki je moral priti vrniti, zakaj Drobževa dva sta bila šla na njegovo svatbo šele, ko je obljubil, da pride vrniti, kadar bo treba. Za jerbasovko in tovarišico si je bila izbrala pa Beletovo Reziko, ki je tem rajše obljubila, ko ji je povedala, da bo za tovariša Petrov brat Lovrenček, ki je vojak in bo prišel za svatbo na dopust. Tudi starih mater je lepo povabila, ki so ji bili dali križavec, a k poroki jim ne bo treba iti, ker nimajo para, bodo pa doma urejevali, kar bo treba, in pa molili bodo takrat, ko pojdejo k poroki.

Tako je šlo vse gladko. Tuintam se ji je očitalo, zakaj gre tako daleč, zakaj si ga ni izbrala kje v bližini, da bi ne bilo treba tako daleč »v pustiv« hoditi, pa na te besede se je smejala.

V mraku nekega dne kmalu potem pa je prišla v vas Mihčevka, ki je nosila Drobževe otroke h krstu. Resna je bila in nič je ni kaj veselilo govoriti, pa je rekla Drobževki:

»Stopiva no kam, da se sami nekaj pome-niva!«

Šli sta v štibelc, kjer ni bilo nikogar. Botra je začela: »Jaz bi najrajše zamolčala, kar sem izvedela, pa mi zopet nekaj pravi: Povedi, da ne bo nesreče!«

»Kaj takega?« je poizvedovala Drobževka v skrbeh.

»Poslušajte! Po južini sem šla doli na Kâl k hčeri. Pa me začne spraševati o Micki, zakaj se moži in zakaj gre doli v Polje na tako hišo, kamor neče iti nobena poljskih deklet in tako naprej. Potlej mi je povedala, da je bila na vse zgodaj neka ženska s Polja pri njej, ki je jajca pobirala, in jo je vprašala, ako pozna tisto punco, ki pojde h Košičku za nevesto, s Korinja je doma. In ko ji je povedala, da jo pozna in da je faj dekle, je pa rekla: Škoda je dekliča in bolje bi bilo, da bi si na Korinju nogo zlomila, predno bi prestopila prag pri Košičku. Pekel bo imela tam doli. Stara jo bo vjedala, stari, ki je skop, da se ga še berači ogibljejo, ji še močnika ne bo privoščil, in kar je najhuje, — ko mi je to rekla, je ženska zamižala! — za fantom že pankrti vpijejo. Pa to še ni vse. Psa nimajo nobenega pri hiši, ampak neko ženšče je tam, ki ji pravijo teta; ta ti poleti in pozimi sedi pri peči in klesti, da si nihče ne upa ziniti vmes ali pa priti blizu. Le-tej bo morala ustrezati! Naša ji je rekla, da gotovo ne bo tako hudo in da je več

povedala kakor je res, pa se je priverila in zarotila, da naj se ji vsa jajca ubijejo, ako ni tako hudo in še huje, da vsi ljudje to vedo. Povedala je, da je drugod ravno tako pravila, in da Micko vsa krajina pomiluje. Jaz sem mislila, da vam moram povedati, in ako je tako, naj se zmenek razdere.»

To poročilo je pregnalo veselje iz hiše — vsaj za en čas. Nič ni pomagalo, da je hči trdila, da je izmišljeno, da ne verjame, kar se pripoveduje, tudi oče jo je podpiral, ker je dobil same najboljše vtise od Košičkovih; mati pa se le ni dala potolažiti.

Nevesta bi bila morala iti v petek k izpraševanju.

»Toda ako je tako? Nikamor!« je rekla mati. Sklenili so, da pojde oče prej v Polje poizvedet, kako je pri Košičkovih, ako so res taki ljudje, kakor je botra pravila, in če vpijejo za ženinom otroci.

Micka se tistega večera ni več prikazala v hišo mojškram in čevljarjem. V štibelcu je slonela in ihtela ter mislila na nje, s katerim je oklicana, s katerim si je umerila poročni prstan. Kako ga je bila vzljubila! In ta naj bi bil tak, kakor je povedala botra? Nikoli! Nikoli!

Tisto noč so Drobževi spali prav slabo. Zjutraj se je oče vzdignil še v temi in je šel, da ga niso opazili sosedje, in zvečer se je vrnil tudi že v temi. Mati in hči sta pri prvih njegovih besedah spoznali, da je dobro opravil.

Povedal je: »Ustavil sem se v Zagorici in sem bil na štiti ter sem pil in dajal piti drugim, da bi kaj izpeljal, pa so mi vsi zatrjevali, da so Košičkovi pohlevni ljudje. Potem sem šel h Košičkovim. Tam imajo krojača in čevljarja, a mojškre pričakujejo. Južinal sem tam. In potlej smo se pogovarjali. Jaz sem opazoval in lovil besede, da bi spoznal iz njih, če so res taki, kakor je botra povedala. A nisem opazil ničesar. Še bolj vseč so mi kakor prej. Ker sem imel dovolj časa, sem šel pa še k Vencetu. Njemu sem pa kar povedal, kaj smo bili izvedeli. O, kako se je krohotal, pa jezen je bil obenem na ljudi, ki obrekujejo, in na nas, ki verjamemo. »Nevoščljivi so! Nevoščljivi!« je dejal, »pa bi radi zdražbo napravili in razdrli. Ko sem mu povedal, da je prišla k nam povedat botra, ki je izvedela pri svoji hčeri na Kalu, pri kateri je neka ženska jajca kupovala in te reči pravila, takrat pa je Vence zaklel, da se je kar pobilsnilo, kakor se mi je zdelo, in dejal: »O, ti prokleta Marjetenca! To si ti naredila! Čak, satan polomljeni!« Kar malo sram me je bilo, ko sem odhajal. Preveč zares smo vzeli, kar nam je povedala botra.»

»Jaz sem vedela, da Peter ni tak!« je vzklila Micka, a oči so ji bile še mokre, seveda sedaj od veselja. Na botro so bili nekoliko nevoljni, še bolj pa na tisto žensko, ki je zeta raznašala po Krājini.

Naslednji dan se je nevesta odpravila prvič k izpraševanju. Malo se je bala, vendar gospod Jurij niso bili tako hudi, kakor si je Micka predstavljala. Vprašali niso nobenih molitvic niti kaj drugega, ampak kar pridigo so jim naredili o za-

kramentu sv. zakona, dolžnostih zakoncev drug do drugega in do otrok, zlasti so poudarjali, da je žena in mati središče družine. In še vse lepše so razložili pomen prstana, kakor ga je bil razložil Srakar.

Micka je sedaj vse bolj jasno videla. Tudi skrbi bodo prišle in težave, in ko se je vračala, je bila resnobnejša, a Petra je imela vedno pred očmi. O, imela ga bo rada. O, tudi takrat, če bo siten in svojeglav, bo potrpela in bo molila in otroke bo rada imela in jih bo učila moliti, kakor so njo mati učili in kakor so ji danes naročili gospod. Na Korinju je sicer lepo, o sv. Jurju, ko je žeganje, pride na Korinj mladina iz domače fare in sosednjih, jeseni je pa trgategv v Bovleku. Vsak dan je kaj lepega in še takrat je lepo doma, kadar se oče kregajo. O, saj bi ostala doma, pa mora že tako biti, leta pridejo in človek si nečesa zaželi, da sam ne vé prav kaj. In v takem trenutku je prišel Peter kar nenadoma. Ni ga poznala niti pričakovala, pa ko so jo vprašali, ako gre z njim, je kar pritrčila. Sama ne vé, kako je to prišlo, in sedaj ga ima tako rada, ker je res najgorši fant, kar jih pozna, vsaj na Korinju ni nobenega takega. Enkrat so jih že oklicali. O, kako rada bi bila slišala gospoda Jurija, ko so na prižnici počasi brali njeno ime in Petrovo. Kaj bi mislila takrat? Pa pravijo, da nevesta ne sme slišati svojega oklica. Skrbi jo, kako bo v nedeljo, ko pojde k sv. obhajilu. O, saj je korajžna, kar v cerkev bi šla in poslušala, samo zaradi ljudi ne pojde, da bi ji ne očitali, češ, da se ne zna obnašati, kakor se mora nevesta. Pa je mislila: o, po pridigi pojdem v cerkev.

V soboto popoldne se je odpravila k spovedi. Običajno gresta ženin in nevesta pred poroko dvakrat k spovedi in pristopita k obhajilni mizi. Mislila je na izpoved in je urejevala svojo vest. Račun bo dajala o svoji mladosti in hkratu bo slovo od nje. Postal je inako in solze so ji zalile oči. Stopila je k očetu in rekla s težavo: »Oče, dajte mi roko, pa mi vse odpustite. Nagajala sem vam.«

»Le pojdi srečno, pa rajtengo daj!« je dejal oče, ko ji je podal roko.

Ko je šla k materi se posloviti, ji je ponudila roko, a ginjenosti ni mogla izpregovoriti ničesar. Tudi mati je ihtela. Sprijeli sta se molče. Poslovrila se je še od bratov in sestric in je šla v cerkev. Zadnjo soboto je šla v cerkev brez slovesa.

Tako so se vršile priprave. Mojster Katrè je prvi izgotovil svoje delo. Ko je čizme porašpal in jim zlikal pete, jih je podal Micki: »Na, pa si jih primeri!«

Micka si jih je obula. Prvič v čizmih!

»O, kako so lahki! Kakor bi bila bosa,« se je čudila. »Bome, bom hitra v njih!«

Potem je tudi šivilja dokončala in šla. Prišla je pa Žlogančkova Mica z modli in Andrejkatova mati. Iz mlina so pripeljali moke, iz zidanice vina. Vršila so se posvetovanja sedaj v veži, potem v štibelcu. Kuharica Mica je vodila priprave in narekovala, koliko vrst kruha se bo peklo in kakšno meso se bo dalo na mizo. Drugi so pa

delali in znašali skupaj. Oče je bil vedno na poti, da je komaj utegnil iti na Poljane pregledat, kdaj bo Jurček izgotovil skrinjo in postelnjak. In ko mu je Jurček zagotovil, da bo gotovo o pravem času, je pa dejal: »Sedaj se pa le zasukajte! V ponedeljek gremo k poroki.«

Vzporedno s pripravami pri Drobževih so se vršile priprave pri Košičkovih. Poleg svatov si je zagotovil Peter tudi godce, s katerimi pojde po balo in nevesto. Lovrenček je prišel na dopust, da bo Petrov tovariš. Prišla je kuharica, da je pripravljala gostijo. V hiši so še bolj gospodarile ženske. Oče je moral dajati potrebni drobiž in je izbral vino, drugače so pa najrajši videli, da je bil v zapečku. Peter je bil večinoma na poti; sedaj pri fari, pa zopet pri sorodnikih, največkrat pa na Korinju. Hodil je gledat, kaj delajo tam gori, kdaj bodo napravili in nevesto je hodil gledat. Kadar je odhajal, je vselej vprašala, kdaj bo zopet prišel.

Naposled je prišla nedelja.

Pod Košičkovim kozolcem so bile pripravljene velike sani, ob ročicah so bili pritrjeni smrekovi mlajčki, oviti v raznobojne papirnate trakove, po vejicah je vse migljalo. Opoldne so prišli godci Matevžkov Jožek, Blažič, Kravajčev Nac in Lunderci s svojimi instrumenti. Peter je bil povabil še tri prijatelje, da mu bodo pomagali balo nakladati in voziti. Po južini so napregli vozniki velike sani, na katere so šli fantje in godci, na male sani sta pa sedla ženin in tovariš. Kuharica in mati sta prinesli in položili na sani pred ženina jerbas, v katerem je bil poleg drugih jestvin velik šarkelj, v katerem je bilo zapičeno papirnato banderce, in pa bokal vina. To so vsled običaja poslale mati in kuharica pokusit na nevestin dom. Ko je bilo vse v redu, je dejal Matevžkov Jožek: »Sedaj pa dajmo!«

Godci so udarili marš, voznika sta potegnili vojke, konji so skokoma šinili na cesto in šlo je v divjem diru proti Korinju. Vse je obšlo veselje. Konji so se veselja plašili, fantje vriskali in godci so igrali brez oddiha. Kakor bi trenil so prevozili Zagorico in ljudje so zagnali krik: »Košiček gre po balo!« Vsak se je ozrl za sankajočimi, da bi kaj ujel z očmi.

Na Korinju so pričakovali Poljcev, ki bodo prišli po balo in »ohcet« naredit.

Nič ni bilo še videti, kar naenkrat pa je zavrnila v daljavi godba, da je odmevalo po lokah in dobravah. Vse se je ozrlo na cesto in tedaj so pridrveli konji izza ovinka.

»Sedaj pa gredo! Sedaj so že tukaj!« se je razlegnil otroški krik po vasi. In kdor je le mogel še hoditi, je prišel iz hiše, da bi videl ženina in slišal godce. Po vasi so vozili počasi, da so se oddihovali konji in so jih Korinjci lahko ogledovali.

Ženin je dekletom kaj ugajal, samo bled se jim je zdel in prepaden tako, da je neka postarna deklina vzkliknila: »Lejte ga! Kako ga gréval! Kako se žalostno drži!«

»Ti pa veš! Smejati se ne sme, pa se tako resno drži,« jo je poučila druga.

Tovariš je bolj ugajal, ker je poredno pomežikoval dekletom.

Tako so prišli pred hišo in so poskakali raz sani. Godci so se vstopili pred hišo v okroglico in so zaigrali viktorijo. Tovariš je vzel raz sani jerbas in ga nesel v vežo, ženin ga je odgrnil in postavil pred mater in kuharico, ki sta čakali v veži, in njima je rekel: »To smo vam prinesli pokusit, da boste videli, kakšen šajdesen bomo jedli in kakšno vince bomo pili.« Mati je prevzela jerbas, občudujoč pecivo. V ozadju sta stali nevesta in jerbasovka v navadni obleki in z belimi predpasniki. Ženin in tovariš sta stopila k njima in jima podala roke. Tedaj je pa odprl oče hišo in dejal: »Stopimo v hišo. Sedaj si pa izberi, kar je tvoje, ako hočeš biti moj zet.«

Peter je prijel Micko za roko in je šel v hišo, za njima pa Lovrenček z Beletovo Reziko. Nevesta je vzela ženinu klobuk in je pripela nanj venec, ki je imela pripravljene. Tovarišica je pa ovila tovarišu okrog klobuka židano ruto. Nato sta pripeli njima še šopke, ki so bili najlepši izmed vseh.

Poklicali so v hišo še spremljevalce in godce. Tovarišica je pripela fantom šopke na kamizole na levo stran, godcem pa spredaj na kape. Tudi voznika sta dobila šopke, da so se ločili ljudje, ki spadajo k svatbi, od drugih.

»Fantje, sedaj pa pohitite in poberite, kar je našega!« je rekel Matevžkov Jožek, ki je bil poglavar godcev. »Ako ne boste vsega naredili, bomo pa še mi prišli pomagat.«

Fantje in vozniki so odšli iz hiše pripraviti sani in nakladat. Godci so zaigrali polko. Tedaj se je nevesta izmuznila iz hiše in se je šla skrit, dokler so nakladali balo, zakaj nevesta ne sme gledati nakladanja bale, kakor so jo opozorili Andrejkatova mati; Tovariš se je obrnil k tovarišici, jo prijel in zaplesal z njo. Ko je tovarišica prenehala plesati s tovarišem, je stopila k ženinu, ki je bil sam, in se mu ponudila za ples. Tovariš je pa pripeljal drugo deklino v hišo in je plesal z njo.

Medtem so zunaj nakladali balo. Poleg skrinje in špampeta so naložili kolovrat, škafo, jerbas, metlo in sploh vsakršno orodje, ki ga bo rabila bodoča gospodinja. Korinjci so gledali in si prikimavali: »Bome, ta bo pa imela! Lahko se bodo po dnevi pripeljali, ker je kaj pokazati.«

Ko je bilo naloženo, so prišli v hišo in ples se je pričel. Potem so pa prinesli vina v majolikah, v skledah juhe in mesa, in pričela se je gostija »župnega večera«, s katerim se prične vsaka poštena ženitovanjska gostija. Namesto svatov so sedeli za mizo vsi, ki so pomagali nakladati ali kaj drugega. Tudi nevesta, ki se je skrivala, dokler so nakladali balo, je prišla in je stregla gostom, a sem in tja je sedla tudi k ženinu.

Pred mrakom so se odpravili. Že so pripeljali konje, da jih zaprežejo, tedaj so pa zagrabili godci pominjake, lonce, stare koše, metle, Matevžkov Jožek je pograbil celo staro žibel, in so nosili na sani.

»O za pet ran! Vse nam bodo pobrali! Pustite še kaj doma!« so začeli klicati domači in so pobirali raz sani, a godci so zopet nakladali...

Na vasi je bil velik krik in vik ter smejanje.

»O ti Poljci!«

»Mati, tega ne boste več vi rabili,« je vpil Jožek in držal na enem koncu zibel, ki mu jo je hotela izpuliti. »To bomo sedaj pri nas potrebovali. Pri vas je odzvonilo!«

Tako so se prerivali sem in tja. Voznik je pa gledal, da je pogнал o pravem trenutku, ko je bilo še samo tisto na saneh, kar so bili začetkoma naložili. Godci so zaigrali marš in šlo je počasi po vasi.

Medtem so bili pa Korinjski fantje zagradili pot. Ob potu so postavili dve smreki — in so z

židanimi rutami prepeli od smreke do smreke, poleg so postavili mizo in čakali.

Zenin se je pripeljal in ustavil. Na zahtevo, da naj se odpre pot, ker je prosta za vse voznike, so odgovorili:

»Za voznike je pot prosta, ampak bala ostane tukaj.«

Po daljšem prerekanju je Peter odprl mošnje in naštel počasi dvajset cvancgarc na mizo.

»Fantje! Mi smo plačani! Naj gre z nevesto tudi blago v Polje. Odprite šrango.«

Godci so zaigrali in šlo je.

(Dalje.)

Tri gracije.

Narte Velikonja.

VIII.

Drugi dan je šla teta k otvoritvi Doma. Bledi, trpki izraz na licu, senčne poteze pod očmi in visoko pod vratom zapeta bluza, ki jo je imela, če je šla na seje, kamor so prihajali duhovniki: vse to jo je delalo svečano in poduhovljeno.

Skrivaj sem se ukradla tudi jaz z doma ter pustila Magdo pri Reziki. V okinčani, s cvetjem in zelenjem prepleteni dvorani v Domu se je zbralo mnogo občinstva. Slišala sem deklamacijo male deklince, prerila se skozi množico na galeriji tik do stolov. Završelo je po dvorani, silno ploskanje se je odbijalo od stropa. Teti je troje belo oblečenih deklic izročilo velik, dragocen šopek.

Slovesno in oblastno so sedeli v prvi vrsti vsi dostojanstveniki mesta: škof, predsednik dež. vlade, mestni župan z dolgo brado, zastopniki dobrodelnih društev s svojimi dragocenimi zastavami, akademiki s trakovi in drugih sto, ki jih ni poznala žena pred menoj, razlagajoča vse to svojim otrokom.

Ploskanje se je pomirilo: na odru se je prikazal neznamenit mož s sivo brado in plešo, otrl si znoj na čelu in slikal z visokim glasom na dolgo in široko razvoj Doma. Žena pred menoj je dejala, da je predsednik društva za zanemarjene dečke ter da se imenuje Repnik.

Proti koncu pa je dejal:

»In če bomo vedno izpolnjevali besede Kristusove: »Pustite male k meni priti!« kakor so jih zapisale na čelo te hiše naše visokočastite dame« — v dvorani je nastal silen vihar navdušenja, ljudje so vzklikali ter cepetali z nogami, imenovane dame so se zagugale na stolih kakor pšenica v vetru ter vlekale robce iz torbic, tudi mene je prevzela ginjenost — »naše visokočastite dame, ki so ta napis tudi utelesile, naše visokočastite dame in predvsem gospa dr. Bernikova,« — nastal je iznova šum, ploskanje in klicanje, teta se je narahlo priklonila občinstvu — »če bomo vedno tako izpolnjevali, gospoda moja, nam bo lahko ob smrtni uri.«

Visok zanemarjen možakar ob meni, ki je smrdel po žganju ter zmerom spremljal govornika s polglasnimi opazkami, je menil:

»Že joka, dr. Bernikova joka; ojej, Repnik se je pa slabo pripravil.«

»Pst, pst!« so mirili drugi.

»Saj je že konec!« se je otresel pijanec.

»Pst, ni še!«

»O jej, zdaj bo pa ona!« je dejal.

Pogledala sem v dvorano. Teta Marta je vstajala in si brisala oči. Pozdravilo jo je novo ploskanje.

»Jaz imam vse roke rdeče,« je menil za menoj mlad fant. »Bog ve, koliko bo še tega ploskanja.«

»Pa ne ploskaj!« je menil pijanec.

»Zahvaljujem se v imenu dam, ki zaslužijo to hvalo, dà, njim gre zahvala, da se je izvršilo, kar se je izvršilo.«

»Pa bi Severjeva, če ne ti!« je dejal pijanec na galeriji.

»Pst, pst! Tihol!« V dvorani je zašumelo. S ploskanjem so zadušili hrup na galeriji.

»Od Severjeve je podkupljen, da moti!« je nekdo vpil.

»Ven ž njim!« je vpil drugi iz kota.

»Pst! Tihol!«

Ponehalo je ploskanje, teta se je bila priklonila že v petič. Mene je silno jezil hrup na galeriji.

»S solzami ginjenosti v očeh se zahvaljujem,« je nadaljevala teta ter si brisala oči, »zahvaljujem vsem, ki so pripomogli, da se je meni izpolnila prva in največja sanja mojih sanj, toda predvsem gre hvala in zahvala tem damam« — je pokazala z roko nanje, dame so se zazibale od desne proti levi —

»Saj jih poznamo, kakšne so!« je zaklical pijanec.

»Pst — ven ž njim!«

V dvorani je završalo ploskanje.

»ki so se posvetile tako težki nalogi. In ko gledamo ta Dom, ne iščemo ne časti ne slave« —

quodsi Capitanus illa, vel de illis habere voluerit pro intertentione Castri Tulmini, eidem agentes teneantur dare.«

»Dokler bo držalo!« je tedaj menil vikar Janez in je res doživel v letu 1541 nov spor zaradi večjega mernika, ki so ga hoteli uvesti čedajski »agentes«. Glavar pa je odločno zahteval:

»Ut pisinale et pallota reducantur in pristinum modum!«

Nove pravde nista preživela ne glavar Bonaventura d' Eckgh, ne naddijakon Tomaž Falcidius.

Njiju dva pa je preživel za nekaj mesecev vikar Janez Potrebujež.

Novi čedajski naddijakon Bernardin de Puppis je našel o priliki, ko so mu naznanili vikarjevo smrt, v čedajskih zapiskih o kaznovanih tolminskih vikarjih opazko Falcidijeve roke:

»Joannes, plebanus Tulmini. Svoj človek, uporen in ponižen, zvest in svojeglav. Ne vem, ali je hotel služiti dvema gospodoma ali nobenemu.«

Novi naddijakon je pripisal pravičnejše:

»Služil je svojemu!«

Nevesta s Korinja.

Fr. Jaklič.

6. „Le sem, le sem, hišni oče preljubi . . .“

Noč od »župnega večera« do poročnega dneva je Drobževa Micka kaj slabo prespala. Zaradi pripravljanja je šla kasno v svoj brlog in še potem ni mogla zaspati trdno, da bi popolnoma pozabila »ta svet«. Zadnja noč na Korinju na deviški postelji! Včeraj je bila še otrok, a jutri bo že žena. Ni še dolgo od tedaj, ko je z drugimi kozarji smukala po grmovju za kozami in živino, uganjala »svinjko« in podirala »kozy« kakor vsaka druga tovarišica in tovariš, potem jo je izpodrastel brat in je prevzel njeno mesto, a ona je pomagala materi na njivi in doma in ob nedeljah je že lahko postala med dekleti pred cerkvijo in se ozirala po ljudeh; nato pa je kar naenkrat prišel Peter, katerega ni prav nič poznala in pričakovala, in jo je vprašal, ako hoče iti z njim, najprvo pred oltar in potem doli v Polje. In ko je videla, da so oče zadovoljni in mati zares ne branijo, je pa vzela tolar in od takrat ima Petra vedno pred očmi in v srcu. Rada ima brate in sestrice, rada ima očeta in mater, a Petra ima skoraj še rajši. Peter! Peter! Sinoči je odpeljal njeno balo s posteljo in zibeljo in jutri pride še po njo. Velki godci bodo godli, ko bo jemala na Korinju slovo. Nekako tesno ji je postalo okrog srca ob takem spominjanju. V kamrici jo čaka poročna obleka: črno volнено krilo in rokavci iz mušlina, špencar je lepo nabran in po prsah ima nanizane kolavdrice in čizmi so pripravljene in venček za na glavo. O, kako bi se rada ogledala v vodi, kakšna je, a kaj, ko je luža zamrznjena. Rezika ji bo morala povedati, kakšna je. Pa pri žingarju se bo ogledala v zrcalu na steni, a kaj, ko je tako majhno, da se komaj glava razprostire v njem, Micka bi se bila pa tako rada videla, kakšna je spredaj in zadaj, kako se ji prilega krilo in če imajo rokavci dovolj zgibov. Spominjala se je vseh navodil, ki jih je dobila od očeta in

matere. In tudi ni pozabila, kaj ji je naročila stara mati Andrejkatovka, ko je rekla:

»K poroki ne smeš iti z najmanjšim sovraštvom v srcu, ker sicer boš jezna vse življenje in boš živela v kregu in prepiru.«

In ko je izpraševala vest, je videla, da ne sovraži nikogar, samo tisto žensko bi črtila, ki je bila Petra tako grdo obrekla, ko bi jo poznala. Gredoč k poroki se ne bo ozrla nikamor in nikogar ne bo pogledala, naj se še tako nastavljajo ljudje, in samo pred se bo gledala, kakor jo je učila stara mati:

»Ti moraš imeti oči samo za enega!«

»Moj Peter!«

Dolgo ni sanjala, zakaj preden so peli petelini »beli dan«, je že oživela Drobževa hiša, da se pripravi za veliki dan.

Med pripravami za odhod ji je stara mati še naročala:

»Ko bosta klečala s Petrom tako pred oltarjem in poslušala nauke, ki jih bodo vama dali gospod izpred oltarja in bosta čakala, da vaju povežejo s štolo in blagoslovijo prstane, takrat, Micka, poklekni tako, da boš dobila nekoliko kožuha pod se ali količkaj druge obleke, ali pa vsaj tišči se ga, prav tišči ženina takrat, ker potem te bo rad imel in strahovala ga boš lažje. Nasmijati se takrat kakemu drugemu, pa te sam Bog obvaruj!«

Micka se je začela takoj opravljati. Ker ji je stara mati rekla, da pred poroko ne sme plesati in nič mesa jesti, ako hoče imeti srečo pri živini, je sklenila: »Nič ne bom plesala, da bo več sreče, in tudi mesa ne bom pokusila. Tako-le! Zaradi snedenosti, zaradi par grizljajev mesa naj bi kože zvrjavale, krave ostajale jalove in še kaj hujšega, da bi ji potem vest in pa ljudje očitali: Lej, snedena si bila, sedaj pa imaš! Ne boš! En dan se bo že brez mesa prestalo, zavrtela se bom pa po poroki, kolikor bo Peter hotel. Sedaj pa že ne!«

Antončkova, ki je bila prišla, da bo pomagala nevesti in tovarišici se obleči, da bo napravila še

kak šiv ali kakšnega spustila, ako se pokaže potreba, ji je najprej uredila glavo. Splela ji je kite v štiri pramena, da se bodo lepo položile vrh glave, da se bo venec bolj prilegel, in ji je dejala murčke v ušesa. Potem se je oblačila polagoma, Antončkova je pa vse pogladila in popravila, da je bila prav oblečena.

»Take pa že še ni bilo na Korinju,« je dejala Antončkova, ko je bila napravljena in so jo vsi ogledovali.

Med tem so prihajali svatje, v dvovpreznih saneh kajpada, ker niso hoteli ostati za Poljci, ki se bodo prisankali na Krko in gori na Korinj in se bodo držali mogočno kakor kakšni od »rihte«, ko pride rubit ali k cenitvi. Tako bahati znajo tudi Krajincanje, kadar je treba. In ako tudi doma nimajo konj niti sank, se pa dobé na posodo kje tam doli v ravnini ob Krki, kjer imajo tudi Korinjci prijatelje, ki za »boglonaj« in plačilo tudi kaj dobrega storé.

Kuharica je postregla svatom z vrelim vinom. Potem, ko so se nekoliko ogreli, jim je prinesla pečenke in naposled kave, da niso šli tešč k poroki in bodo potem lahko pili, ko bodo šli v »oštarijo«. Nevesta ni šla k mizi, da bi se ogrela z vinom, ker je ni zeblo, a mesa ni smela okusiti, samo kavo s kruhom je použila, potem je pa prinesla židano ruto, ki jo je bila kupila za starejšino. Vzela je stričev klobuk in je ovila okrog oglavja ruto, lepo na široko, da so se videle vse pise na ruti. S tovarišico sta pripeli svatom šopke, moškim na kamizole, ženskam na špencarje. Dekleta, ki so bila najeta, da pomagajo kuharici, so pripela šopke voznikom, s katerimi bodo plesala, in pa godcu, katerega je bil pripeljal seboj Koštrunček z Grintovca, češ, da bodo vedeli, da gre na svatbo, ne pa na pogrebščino.

Tako se je približal čas, ko se je bilo treba vzdigniti in iti z nevesto doli na Krko.

»Sedaj pa pojdi sprijet sosedé, da te bodo imeli v dobrem imenu!« je velela stara mati nevesti. »Pa da ne pozabiš! Nobene reči ne smeš prijeti z levico, ko se odpravljaš k poroki, da ne bodo otroci levični.«

Nevesta je šla s tovarišico po vsej vasi od hiše do hiše. Povsod so jo pričakovali, vedoč, da jih pride sprijet, kakor jih je še vsaka, ki je nosila na Korinju poročni venec.

Ali gre rada tja v Polje? Ali ji je kaj težko iti s Korinja? Kako ji pristoja poročna obleka!

»Pa mi vse odpustite, ako sem vas razžalila! Pa molite zame, ako se mi kaj pripeti in boste izvedeli, da mi je zvon odpel! Tudi jaz ne bom nobenega pozabila.«

Inako ji je postalo, ko je tako sprijemala sosedé in prijatelje, tovarišice in tovariše, vrstnike njene, da se ni mogla ubraniti solz.

»O, o, korajzna bodi! Ne bo ti dolgčas tam doli. Na dober grunt greš, da ti ne bo manjkalo ne kaše ne zabele. V imenu božjem pojdi, pa ne bo nič hudega! Pa našemu patronu, sv. Juriju, se priporoči, da boš ložje zmagovala.«

In še mnogo lepih voščil in naukov je slišala od priletnih vaščanov. Fantje so ji trdo stiskali

desnico, dekleta so pa motrila njeno obleko, venec na glavi ter murčke v ušesih ter ugibale, kaj pomeni njen blede obraz in solze v očeh.

Samo Ciganov Fronc ji ni dal roke in ji ni privoščil lepe besede. Tisti Fronc, ki je tako rad poganjal koze in zavračal živino namesto Micke, ko je še pasla, in je tudi še sedaj rad hodil k Drobiževim v vas, kadar ni bilo treba gnati koz.

»Froncek! Midva ostaneva še vedno prijateljca,« je spregovorila Micka in stopila proti njemu, prožeča mu roko.

»Nikoli več! Nikoli več!« se je utrgalo Froncu. Dvignil je pesti proti nji. »Ti si baba! Ti si...! Zakaj pa mene nisi vzela?«

Udaril bi jo bil, ako bi se mu ne bila okretno umaknila. Micki se je zasmilil, da je mirila Froncovega očeta, ki je stopil proti sinu, grozeč mu: »Kaj noriš? Ti, štramec, ti! Kaj mu roji po glavi! Tako te bom!«

»Jaz ji bom že dal!«

Tako grozeč je smuknil Fronc pred očetom skozi vrata in je šel v hlev, katerega je siloma zaloputnil, da se je zazibala vsa stavba.

»Micka, nikar mu ne zameri, saj ne vé, kaj pravi,« ga je izgovarjala mati, ko je sprijemala nevesto.

»Recite mu, da mu nič ne zamerim, pa da ne sme biti nič hud náme in mi ne sme želeti hudega!«

Ko sta šli iz hiše, je bilo slišati iz hleva neko tuljenje, kakor bi kak junec tulil, pa je bilo skoraj človeškemu glasu podobno.

»Lej, kako te je rad imel!« je dejala tovarišica nevesti. »Zakaj greš tako daleč?«

»Jaz nisem vedela, da mu kaj takega roji po glavi. Revež!«

Ko sta se vrnila nevesta in tovarišica, so bili svatje že odzajutrkovali in so se odpravljali.

»Sedaj se pa vzdignimo, da bomo prej na Krki kakor ženinovi,« je dejal starejšina.

Micka se je poslovila še od domačih po vrsti; mati jo je poškopila z blagoslovljeno vodo, oče jo je pa prekrižal, a stara mati ji je naročila: »Pa ne pozabi, kar sem ti naročila: Prav molí na cerkvenem pražu in po cerkvi gredoč. Ko boš dajala vbogajme, dajaj bel denar. Črn denar dati Bog varuj, da ne bodo otroci črni, ki bi ti jih Bog dal!«

»Vse bom naredila, kar ste me naučili.«

Koštrunček, ki je imel godca na saneh, je prvi pognal, potem Andrejkatov ujček in za njim starejšina, a na zadnjih saneh je sedela nevesta s tovarišico ali, kakor pravijo, jerbosovko. Vozniki so ukali, godec je ubiral harmoniko, Koštrunček in Andrejka sta prožila pištrole, da so si žene tiščale ušesa in so se konji plašili, da so jih vozniki komaj obdržali na vojkah. Hej, kako je to šlo! Sneg se je prašil za sanmi in žvenket zvoncev se je mešal s harmoniko in ukanjem ter streljanjem. In vse to je neštetokrat odmevalo od gozda in loke.

»Kakor na divji jagi!« so rekli Korinjci, »Policí jih ne bodo posekali!«

Nevesta se je še nekolikokrat ozrla, dokler se ni skrila domača hiša in vas, a potem so se ji posušila lica. Zrak ji je obribal lica, da so zaplamtela. Otožnost je zapustila njeno srce, ki je za-

igralo svatovskega veselja. Mislila je na Petra in hrepenela po njem.

V premišljevanju jo je zmotila Rezika, ki jo je vprašala, ako ima ključ v žepu, ker je namreč slišala od matere, da nevesta gredoč k poroki ne sme imeti nikakih ključev pri sebi, ker sicer ne drži nobena zapora v hiši, kamor gre, ter imajo tatovi potem lahko delo.

Pa na to jo je bila že stara mati opozorila in je pustila ključ od skrinje doma in ga bo vzela potem, ko se bo odpeljala z ženinom.

Po gozdu so vozili bolj polagoma in tudi bolj potihoma; šele potem, ko so se začeli spuščati nizdol po ridah v dolino, so postali živahnejši in na Krko so prisankali ukajoč in streljajoč.

Žingarca je stala na pragu, ko so se ustavili pred gostilno, in jih je živahno pozdravljala:

»Lej jih! Lej jih! Kako košatijo ti Korinjci!«

»Zakaj bi pa ne? Saj imamo tudi nevesto po tem,« se je odrezal starejšina. »Pa tudi mi nismo kakšni povaljenci.«

»Nihče vam ne more kaj očitati. Nevesto imate pa res kerlsko! Kdo bi si mislil, da je s Korinja. Pa jo dajete iz fare?«

»Ker ni v fari nobenega, ki bi se ji smel primeriti. Krčanje ste preveč lahki za rože iz grmovja.«

»O, ti!«

Tako je bilo brž nekaj nagajivega prerekanja in veselega smeha.

Nevesta in tovarišica sta vstopili v hišo, da sta se ogledali v zrcalu in pogladili obleko in lase, kar je bilo prišlo v nered med potom.

Takrat so se pa zaslišali godci od poljske strani. Drobžižev svatje so se vstopili v red, da gredo v cerkev in počakajo ondi ženina s svati. Primerili so tako, da so šli ravno v cerkev, ko so ženinovi prihajali ukajoč in streljajoč ter z godbo. Svatje so odšli v cerkev, a nevesta je pokleknila na cerkvenem pragu, kjer jih je že toliko klečalo pred njo in jih bo tudi najbrž za njo, da je počakala ondi ženina.

Tedaj je začela moliti. Iz globočine srca je prihajala iskrena molitev. Naročili so ji bili, naj prosí zlasti za tri reči, in sicer, da ne bi otroci umirali brez svetega krsta, za hišni mir in za božji blagoslov vsega potrebnega v hiši. Dejali so ji: kar boš prosila takrat, pa boš uslišana. O, da bi ničesar ne pozabila! Zato je tako iskreno molila, da je niso prav nič motili velki godci pred Žingarjevo gostilno, zmotili je niso svatje, ki so prišli mimo nje v cerkev; šele potem se je ozrla, ko je pokleknila Peter k nji, da tudi on že na cerkvenem pragu izroči svoje prošnje in želje. Potem sta šla počasi za svati, spotoma vpletajoč v molitev vedno nove želje in nove prošnje. Poklonila sta se še pred oltarjem sv. Ane in potem šla h glavnemu oltarju, kjer sta pokleknila na stopnjico. Za njima ob obhajilni mizi so pa stali svatje, na desni moški, na levi ženske. Pri možeh prvi na levi tovariš, na desni pri ženskah pa tovarišica. Ženske so bile v belih pečah, svatje pa v svatovskih kapah, pokriti tudi v cerkvi, katerih cofi so padali na hrbet do »roč« na kožuhih. Samo tovariš in ženin sta bila gologlava in brez kožuhov.

Tedaj je prišel gospod iz zakristije, je šel pred oltar in je začel, obrnjen k ženinu in nevesti: »Vidva, ljuba ženin in nevesta!...«

Ko je vprašal gospod Petra, ako hoče pričujočo nevesto Marijo vzeti za ženo, se je Micka spomnila, da ni prav pokleknila, da nima ničesar pod koleno in da se ga niti ne tišči, kakor bi bilo treba. Toda preden je mogla napako popraviti, je morala odgovoriti na vprašanje, ako hoče tukaj pričujočega ženina Petra za svojega pravega moža vzeti.

»Ja!«

Glasno je odgovorila, a razburjeno. Mislila si je:

»Naj bo, kakor hoče! Stara mati me niso videli, povedala jim pa tudi ne bom, da sem pozabila!«

Nevesta ni opazila, kako so se sunile in spogledale ženske v pečah.

In ko sta si segla v roke in je gospod s štol povil njuni roki in ju je blagoslovil, je le pogledala Petra, češ:

»Sedaj sva pa zvezana.«

Nataknila sta si še blagoslovljena prstana.

Ko je prišel mežnar pobrat darove, so rožljale cvancgarce na krožniku. Nato so šli v klopi; nevesta s tovarišico in ženin s tovarišem in sveta maša se je pričela.

Med tem so si velki godci pri Žingarju privezovali duše, a harmonikar je vlekel svoj meh in vozniki so plesali, da si ugrejejo premrle noge. Ko so velki godci izvedeli, da je maša minila, so šli na trg pred cerkvijo. Začeli so s cesarsko pesmijo — saj so bili stari vojaki, a potem so prišle na vrsto Naprej zastava Slave, Hej Slovani i. dr. Vsa Krka je prišla poslušat. Med tem, ko so šle priče v farovž se podkrižat, so svatje ostali v cerkvi, da se seznanijo in ogledajo. Svatje so imeli bele kožuhe odpete, da so kazali žametaste telovnike z debelimi srebrnimi gumbi, črno jerhovino na stegnih in široke škornje z nazaj zaleknjenimi golenicami. In vroče jim je bilo tudi v kožuhih iz ovčine. Kadili so iz vivčkov. Samo ženin in tovariš nista imela kožuhov, ki niso za mlade ljudi, kadila sta pa cigare, ki jih je bil prinesel Korenček iz Ljubljane. Ženske so bile spustile ogrinjalko na roke, da je postala obleka bolj očitna in postava bolj kazna. Nevesta je bila obdarila berače, ki so bili prišli prežat, s srebrnimi groši, jerbasovka jim je pa razdelila »šajdesen«; dajala ga je tudi otrokom, ki so bili prišli iz vasi.

Ko sta bila prišla oba starejšini iz farovža, kjer sta dala, kakor sta rekla, »križe od sebe« in mimogrede povabila oba gospoda k Žingarju na župo in požirek vina, so zaigrali godci marš in svatje so v parih korakali v »oštarijo«, kjer so ostali še dalj kakor do sredi popoldneva.

Dovolj je bilo »župe« in mesa in starejšini nista pustila praznih majolik na mizi. Mladina je plesala in ukala, svatje so pa pri odprtih oknih vabili pit znanca, ki so prihajali mimo, ali so jim pa podajali kozarce »skozi« okna.

»Na-te! Pijte, da boste ložje srečo nagovorili!«

»Dobro ste sparili. Pa naj kmalu drka zibelj! Z božjo pomočjo srečno vozita do konca!«

»Amen! Še en kozarec!«

»Pa naj bo, da bom pomnil, kdaj je šla nevesta s Korinja v Polje!«

* * *

Zlogačková Mica je postajala nestrpna. Mrak se je že delal, jedi so bile pripravljene, svatov pa ni bilo še od nikoder.

»Pošast! Vse bo prekuhano in prestano, potem me bodo pa ti Krajničanje obrekovali, da kuhati ne znam,« je bentila in trdo postavljala lonce po ognjišču. »Ja! Gospodom se že kuha, ker pridejo o pravem času domov, a ti ne vedo, koliko je ura. Pa saj ne vedo, kaj je dobro!«

Večkrat je pogledala v majoliko, da se je potolazila.

»O, kako je kisló! Menda je iz oparnic!«

Drobiževka je pogledovala mater in je nekam z nevoljo hodila natakot.

»O, kar daj ji, da ne bo rentižila!«

Majhno pred nočjo pa so privihrali z nevesto.

»O, pošast! Kaj ste že prišli? Kje imate pa godca, da ste tako po tihem prilomastili,« se je kuharica nekam jezila napram starejšini.

»Godec je pa umrl! Kar Koštrunčka vprašaj!« jo je zavrnil starejšina.

»Zaspal je pri Žingarju pri peči,« se je izgovarjal Koštrunček. »Kar nisem ga mogel zbuditi!«

»Seveda ne, ker se je krota potajil,« je povedal starejšina. »Sram ga je bilo pred velikimi godci, je pa meh pod glavo potisnil, se v peč obrnil in zaspal.«

»Mrkaj!«

Konje so bili komaj dobro postavili v hlev in niso bili še vsega povedali, kako so se imeli v oštariji, pa se oglasijo godci z ženinom pred vasjo. Korinjska mladina je drla skupaj, pri Drobiževih so pa zapirali vežna vrata.

»Le skrijta se!« je velel starejšina nevesti in tovarišici.

»Odprite!«

Od zunaj je nekdo močno potrkal na vrata.

»Kdo je? Neznanim ljudem se ne odpre. Hodite dalje!« se je razkoračil starejšina v veži.

»Pošteni ljudje smo! Nič ne krademo. Spustite nas notri!«

»Nimate ničesar iskati pri nas!«

»Naša nevesta je pri vas. Kje je naša nevesta?«

»Vi ste tatovi! Vi bi radi ugrabili nevesto.«

»O! O! Mi imamo pravico do nje. Imamo pismo!«

»Pokažite pismo, ako je pisano tako, da ga znamo prebrati!«

Tedaj so odpahnili vrata in jih nekoliko priprli. Nekdo je pomolil kos papirja v vežo.

»Ta nima pečata! Vi ste sleparji! Neveste vam ne damo. Naprej pojdite!« so vpili v veži vse vprek in papir je priletel iz veže.

Zunanji so se začeli upirati v vrata, da bi jih popolnoma odprli, a znotranji so jih tiščali.

Tedaj je pa zviškoma padel v vežo ženin. Godci so mu bili naslonili lestvo k postrešnemu oknu in tako je prišel skozi ispo v vežo. Kar skočil je med nevestine svate.

»O, ta je pa že pravi! Ta je pa naš! Temu jo pa še brez vsega pisanja damo,« so začeli vzklikati v veži in so mu pokazali kamrico, kamor se je bila skrila nevesta.

Odprli so na iztežaj vežna vrata, da so lahko prihajali ženinovi svatje. Iz kamre je pripeljal ženin nevesto. Lovrenček je takoj skočil k Beletovi Reziki, ko se je prikazala za nevesto iz kamre, in so šli v »hišo«, kakor pravimo, kjer se je kadila na mizi juha in so stale polne majolike, je bil kruh narezan in so bili šarklji položeni na mizo; v šarkljih so bili pa zapičeni rdeči banderci iz papirja.

»Le notri! Le notri! Bomo mlatili,« je klical Matevžkov Jožek svate. »Kar sédite, pa bomo udarili.«

Ko so tako motovili po hiši, ne vedoč, kako bi se prav usedli, je pa Jožek dejal: »Ako ne veste, kako bi se usedli, bomo pa tako naredili kakor Ribničanje: vsak poleg svoje!«

»O, tako pa ne! Mi se bomo po naše razvrstili,« se je oglasil nevestin starejšina.

»Bome, da!« so mu pritrdili vsi.

»Ženin v kot! Nevesta na njegovo desnico, na levico pa ženinov starejšina!« je komandiral Matevžkov Jožek. »Sedaj pa lepo po vrsti: nevestin starejšina in drugi svatje. Ti, Koštrunček, boš skrajnik pri moških. Nevesti na desno naj se vsede tovariš, k njemu tovarišica, zraven naj se vsede družica našega starejšine, k nji družica nevestinega starejšine in tako naprej.

Še preden je bil godec svate posadil, se je napolnila peč z otroki, ki so prišli na prežo, a na klopi so sedeli berači in beračice.

Takoj pri vratih je bila miza za voznike in dekleta, ki so stregle, na strani ob velki mizi pa miza za godce.

»S svetim križem bomo začeli,« je dejal Jožek, se je prekrizal in je začel glasno moliti očenaš in še angeljevo češčenje in potem je nadaljeval:

»Preden začnemo, bomo v jabolko pobrali.«

Namignil je hišni materi, ki je čakala s krožnikom med vratmi. Dala mu je cinast krožnik in bel prtček. Krožnik je položil pred nevesto in ga pogrnil s prtčkom.

»Vi, dragi svatje,« je nadaljeval dalje, »odprite mošnjčke in odvežite pasove, pa darujte obilo! Mnogo bomo potrebovali na našem potu, Javhar je čez Suhi potok nove mostnice položil in nikogar ne pusti čez most, ako ne plača colnine. Zagoričanje so pri luži cesto s količki podprli in bi jo precej razdrli in ženina in nevesto v lužo spustili, ako bi se ne odkupili, in še marsikaj bo treba s tolarji v red dejati.«

Začel je peti: »Lejsem, lejsem, hišni oče preljubi! Vas bom prosila tudi, da bi mi cerengo skladali...«

Vsa hiša razen neveste je udarila za njim. Godci so nastavili trobila ter so peli do konca: »Ne bom nikoli vas pozabila, Boga za vas bom prosila.«

Oče je šel k mizi in je vsul nekaj srebrnjakov na krožnik, pevci so pa ponovili drugo polovico kitice.

Za očetom je prišla na vrsto mati. Tedaj so se pa nevesti udrle solze in je kar na glas zaihtela, mati ji je pa pomagala.

Za materjo so prišli na vrsto »bratje preljubi«, ki so čakali s cvancgarcami v rokah, kdaj jih pokličejo, potem pa nevestini »svatje preljubi«, pričeni s starejšinom in za njimi ženinovi svatje. Svatje so se bili že v oštariji dogovorili po koliko bodo dali v jabolko. Kakor je bil običaj, so morali nevestini svatje še enkrat toliko vreči na krožnik kakor ženinovi.

Ko je zadnji svat, družica Koštrunčkova in tudi prava žena njegova, vrgla na krožnik svoje cvancgarce, je potegnil nevestin starejšina krožnik pred se in je glasno preštel denar.

»Strijček, le pošteno!« ga je opominjal Jožek in je stopil kolikor je bilo mogoče k njemu. »Da bom na prste videl. Veste, desetina je naša.«

Ko je bilo sešteto, je dal starejšina del nabranega denarja Jožku, ker je bila navada, da dobé del nabranega godci, a drugo je dal na krožniku nevesti in jo pozval, da vzame in spravi, kar so ji svatje zložili za pot.

Micka je pogledala Petra in je pomaknila krožnik predenj.

»O, le sama spravi! Je tvoje!«

»Pa tudi tvoje!«

Ženin je spravil denar, a nekaj je pustil na krožniku za kuharico.

»Oče starejšina, sedaj pa le začnite vladati!« je velel Jožek.

Nevestin starejšina je vstal, začel zajemati iz velike sklede in je razdeljeval juho, začeni pri ženinu in nevesti.

Juha je bila že dovolj hladna, da je ni bilo treba pihati.

Po juhi, ko so čakali na drugo rihto, je pa vstal starejšina, Beletov stric, in je govoril ženinu in nevesti prvo zdravico. Začel je z Adamom, kateri je vesel poskakoval, ko mu je v raji sam Bog Oče nebeški pripeljal družico, prišel čez Kano galilejsko, kjer je sam Bog Sin nebeški bil med svati, na Korinj, ko se je naš hišni oče ženil in je bil hišno mater poročil, kjer smo tudi danes veseli, ko praznujemo poroko naših dveh mladih. Pozval je, da vsi primejo kozarce in izpijejo na čast in slavo naših dveh, želeč jima: zdravja in sreče ter otrok kopico.

Trčil je z ženinom in nevesto, ki sta trkala zapored z vsemi svati, godci so pa zaigrali tisto znano:

»Strink, strink, saj ga je še več!
Morbiti danes lejtu, ne bomo
več na svejtu — prepevali.«

Vsa »hiša« je stojé pela. Blažič je pritiskal svoj bombardon, da so šklepetala okna. In ker so ženske bolj polagoma pile, so pesem ponavljali toliko časa, da je tudi nevesta izpraznila kozarec.

Med tem so bile strežnice prinesle mesa in prikuh ter porazdelile po mizah, kakor je Jožek veleval. Starejšina je razrezal meso, potegnivši prej nekolikokrat nož ob vilice, in ga je razdelil.

Drugo zdravico je napil ženinov starejšina hišnemu očetu in materi. Vsa hiša je trkala in pila,

vsil so peli in godci so godli, da so se potresala okna, dotlej, dokler niso bili prazni kozarci.

Tako so se vrstile jedi in zdravice, rožljanje žlic in vilic ter piskanje klarineta in drugih instrumentov. Kadar so pa bili daljši presledki med jedmi, so pa začeli igrati godci okrogle in poskočne. Vozniki so vstajali in plesali z dekleti, katera ravno niso bila zaposlena. Tovariš je pripeljal tovarišico izza mize in tako so polagoma drug za drugim vstajali in vodili svoje družice na ples. Ko je vino storilo svoje, so tudi starejši nastopili in se sukali po udarcih godbe. Hej, kako so opletali cofi svatovskih kap in so vihrale peče! S petami so bili ob tla, da se je peč, na kateri sem prežal takrat, kar potresala. Vozniki so se umaknili svatom v vežo, kjer so imeli še več prostora. Takrat pa, ko je vstal ženin in je prijel za roko nevesto ter sta se ravnala na ples, so se drugi odmaknili, da naredo prostor, vstopili so se ob strani in gledali, kako sta plesala polko. Da ni bilo kake zamere, je ženin potem plesal s tovarišico in z vsemi drugimi, kakor je tudi nevesta plesala z vsemi svati.

Ko bi ne bil papir tako drag, bi vam še na dolgo in široko popisal, kako se je godilo takrat, ker sem bil takrat zraven, kakor sem vam že prej povedal, in sicer na prostoru, raz kateri sem najbolj videl po vsej hiši, kaj se je godilo; vsled srečnega naključja sem bil namreč prišel na peč, in sicer na vogal. Jaz vem, da so mi še danes nevoščljivi moji tovariši od tistega dne, ako se še spominjajo. Ležal sem na trebuhu, glavo sem podpiral z rokami ter sem zijal po hiši. Dasi sem imel pod seboj dilo, vendar sem se tako grel v trebuh, da me še danes speče po vsem trebuhu, ako se spomnim tistega dne in vroče peči. Okrog mene so se gnetli drugi, vsaj dva sta pa visela vrh mene. Vročce pa ni bilo samo na peči, ampak tudi svatje so se potili.

Najbolj smo pa bili veseli, kadar je godec Jožek delil ostanke. Takrat je bilo vselej obilo smeha, marsikdo je zastonj zinil, zastonj stegnili roko; godec je sam pojedel ali pa dal drugemu.

Največ je imel opraviti z Volaško Župko, ki je sedela med berači. Ker ni zamudila nobenega ženitovanja, jo je Jožek tudi poznal in ravnal ž njo kakor s staro znanko.

»Župka! Ná, klobasico!« ji je dejal in ji je pomolil kos pred usta. Župka je zinila, a namesto klobasice ji je porinil kost, ki jo je imel skrito v roki, v prazne čeljusti. Župka je začela vpiti, mi pa v smeh.

Pa od tistega večera tudi jaz Jožka nisem prav mogel. Ajdov krompirček je imel v skledi in je stopil k peči ravno pred me, tako da sem dejal: »Sedaj bo pa meni kaj pridelil. Le pripravi se, Francelj!« Jožek je vzel s prsti krompirček iz sklede in je dejal: »Kateri bo najbolj zinil, tisti ga bo dobil. Takole zinite!« Zazijal je, da sem videl njegov mali jeziček. Ker je nepremično gledal mene, sem bil popolnoma prepričan, da mi krompirček ne odide. Ko je komandiral, sem zinil, da so me zbolele čeljusti v sklepkih, videl sem, da je krompirček zletel po zraku, toda je padel v nje-

govo žrelo; zastoj sem bil hlopnil po njem. Vsi so se mi škodoželjno smejali. Jožek je pa še nagajivo vprašal: »Fantek, ali je bil kaj dober ajdov krompirček?« Pogladi se je zadovoljno po trebuhu. Nato so se mi pa še bolj posmehovali.

Tako je čas hitro mineval. Ura je stala, bodisi da jo je kdo nalašč ustavil, ali ji je pa bilo prevroče. Ne vem obkorej je bilo, ko se je razlegnilo številno ukanje pod oknom.

»Fantje so prišli ‚plozat‘,« je rekel nekdo in takrat se je zaslislalo močno petje. Besede pa nisem nobene razložil.

»Plozajo,« so se pogovarjali svatje in so vstajali, godci so se vstopili v vežo in so vrezali tisto, ki so jo fantje ‚plozali‘, ter so čakali, da se svatje uvrste. Nevesti in tovarišici so dali v eno roko gorečo svečo, v drugo pa velik krožnik, na katerem je bilo nagromadeno različno pečenje. Hišna mati je vzela hleb kruha, žena nevestinega starejšine pa šarkelj, ženin in svatje so pa nesli polne majolike vina.

»Koliko zahtevate za čast, ki ste jo napravili ženinu in nevesti ter nam svatom?« je vprašal ženinov starejšina fante, ki so izpeli.

»Lodrico vina smo zaslužili in dvajset cvancgarc,« je povedal kolovodja fantov.

Precej se je oglasilo nekaj svatov, da je preveč.

Fantje so odgovarjali, da je ženin dobil lepo doto in najgoršo dekle na Korinju, da lahko plača. In pa, da je taka navada.

Naredili so bili za deset cvancgarc.

Med tem so fantje nagovarjali srečo ženinu in nevesti ter ju sprijemali. Peter se je pogovarjal s fanti kakor star znanec, tovariš je pa bil z Dolarjevimi že znan od vojakov, Lovrenček je delil fantom cigare.

Ženin je dal kolovodji na roko deset cvancgarc, potem so pa šli vsi skupaj v Špelakovo hišo, ki je bila v vasi najbolj prostorna. Godci so gredoč svirali, fantje pa ukali.

Svatje so položili na mizo, kar so bili prinesli seboj, ter so ponudili fantom, ki so pa komaj čakali, da so zasvirali godci polko, da so začeli plesati. Največ sta pretrpeli tovarišica in nevesta. Ta je z vsakim korinjskim fantom nekoliko plesala za slovo.

Tisti čas, ko so se svatje mudili pri fantih, so pa pri Drobževih pomeli hišo in jo prezračili ter mizo na novo pognili ter obložili z raznovrstnim pečenjem in pecivom. Ko so svatje posedli k mizi, se je pojedina nadaljevala. Vmes so pa peli in pili, plesali in se zabavali.

Šaljiv in zabaven je bil najbolj Matevžkov Jožek. Vso hišo je spravil v dobro voljo. Plesati sta pa znala najbolj Koštrunček in njegova žena. Ta dva se nista držala, kakor drugi pari, da bi se ves čas gledala, o ne! Kadar sta plesala ta dva, so vsi drugi odstopili in jih gledali. Lepo sta se prišla, nekaj časa plesala tako kakor drugi, potem sta se pa spustila in plesala vsak zase, pa sta zopet skupaj prišla, pa se zopet jezno obrnila vsak v svoj kraj in, če se ne motim, sta si celo fige kazala, pa sta se zopet vjela za roke, pa ga je ona samo za

prst prijela in se vrtela pod njegovo roko kakor irtovček. Kar gledali smo. Volaška Župka je pri peči kar poskakovala in dvakrat zavpila: »Štjariš! Stjariš!« Koštrunček se je večkrat oplazil po zadnjih oplatih, da smo se kar smejali. Ko sta nehala plesati, se je pa vzdignil ženinov starejšina in mu napil zdravico, katero so vsi peli in godci igrali. Koštrunček si je s čela pot brisal in ona tudi. Ker so ju bili tako počastili, je Koštrunčkovka še nekaj naredila. Dela je pečo z glave, stopila k Jožku in mu nekaj povedala na uho. Ta je mignil nekaj godcem, ki so zaigrali. Koštrunčkovka je stopila sredi hiše, z rokami dala znamenje, da naj se razmaknejo, priklonila se je nevesti in ženinu in je začela plesati sama. Roke je upirala v bok. Ko je drugič priplesala okrog, ji je pa njen mož podal majoliko, katero je bil prej starejšina do roba napolnil z vinom. Ona jo je vzela in si jo je postavila med plesom na glavo in jo spustila. Kar strmeli smo, in nekateri so vzklikali začudeni, ko je z majoliko na glavi plesala in se zibala gori in doli po hiši. Niti kapljice vina ni pljusnilo iz majolike. Ko se ji je zdelo dovolj, je pa namignila njemu in Koštrunček je ročno pograbil med plesom majoliko in jo postavil na mizo.

»Hej, jo! Juhuhu!«

Nekateri so ploskali z dlanmi. Godci so kar neko drugo vižo udarili in Koštrunček je prijel ženo in še drugi so se sprijeli in vrteli.

Mene je že zaspanec lomil, tako da nisem vsega opazil, kar se je godilo v hiši, ko me je zdramilo veliko vpitje. Ko sem se zopet razgledal in sem videl, da več ne sanjam, sem videl, da so neki našemljeni ljudje prignali velikega črnega kozla v hišo, ki se je kar zaletaval v ljudi. Imeli so ga na povodcu iz srobotna in so ga komaj udržali, da ni podiral ljudi. Kozla so postavili na prodaj, ker je rejen, da bo imel masti za dve kebljici ter stegna taka kakor vol in bo juha lepo dišala.

Svatje so se branili kozla, češ, da imajo druge pečenke dovolj. Ko se je pa kuharica oglasila med vratmi, da bo mesa še nocoj zmanjkalo, ako ne gredo spat, so pa naredili kupčijo. Svatje so vrgli nekaj šestic starejšini in ta je izročil denar tistemu, ki je držal povodec. Nato so šeme zbežale. Šele tedaj sem opazil, da ima kozel človeške noge. Ko je pa začel kozel zopet trkati, so začeli godci mahati po njem, češ, da ga morajo precej pobiti. In ne vem kako je bilo: kar naenkrat so imeli godci samo kosmati kozlovski meh, drugega pa ni bilo nič.

Kaj se je godilo tiste noči še pri Drobževih, ne vem. Zbudil sem se na domači peči že potem, ko je že zdavnaj svetilo solnce na vas.

Pred poldnem je postalo zopet živahno. Velki godci so hodili po vasi in svirali.

Ker pri Drobževih ni bilo dovolj prostora, so se bili svatje porazdelili ponoči po hišah, da so se malo prespali in odpočili. Vsaka hiša jih je rada prenočila in je bila še ponosna, ker se je čutila počeščeno. Sedaj so svatje vstajali in godci so jih sprevaljali zopet k Drobževim, seveda vsak par posebej. Ženske niso imele več peč na glavah. Tako se je do opoldne Drobževa hiša zopet na-

polnila in gostija se je nadaljevala. Prežavcev seveda tudi ni manjkalo. Izprva je bilo nekako vse trudno in zaspano, pa je kmalu postalo veselo in živahno. Vrstila se je zdravica za zdravico, plesali so polko, pa bolcar in štajariš. Ako je pa za trenutke ponehala godba, je pa Koštrunček zakročil:

»Prifurali so furmani
en sodček sladkega vinca.«

In vsi so vrezali za njim ter trkali in pili. Tudi potem so udarili, ko je zapel:

»Sem se oženil, se kesam
za ta preljudi ledik stan.
Sem se oženil, se kesam,
se jokam noč in dan.«

Godcu Jošku jih tudi ni nikoli zmanjkalo. Vedno je vedel kaj zabavnega povedati.

Napósléd se je opazilo, da več tako ne ponujajo jedi, da strežnice, ki so prinašale na mizo in imele opravka zunaj, postavajo in komaj čakajo, da jih kdo potegne na ples. Tudi kuharica je večkrat prišla pogledat v hišo tako, da jo je starejšina opazil in poklical k mizi ter ji ponudil piti. V takem trenutku jo je zasačil Jožek, skočil k nji in jo začel pretepati. Svatje so jo branili in ga kregali, zakaj jo preteplje.

»Zakaj bi je pa ne, saj je moja žena. Kuhat naj gre, da ne bomo lačni!«

Starejšina je povedal, da imajo že dovolj, pa tudi Mica ni molčala:

»Kar znam skuhati, sem že vse naredila. Na gredah sta še samo dve jarčki in petelinček, ki ga pa hišna mati ne pustijo zaklati, češ: En petelinček pa mora biti pri hiši. Drugega pa ni več pri rokah.«

Pa Jožek se ni dal pomiriti in je mahal po nji in vpil: »Kaj ne veš, kje spijo sosedove kokoši in na kateri polici imajo sosedovi maslo.«

Komaj so mu jo ubranili. Ko so ga potolažili, jo je pa pobožal in začel praviti, kako je dobra žena, kaj vse zna skuhati, da sta pa revna, ker je doma otrok za celo rešto, katerim nimata s čim obleči. Priporočil je svojo ženo svatom, da naj ji kaj zlože za na pot, ako so bili zadovoljni z jedili, ki jim jih je ona pripravila.

»Tako se še nismo nikjer imeli,« so potrdili svatje soglasno in ko so postavili na mizo prazen lonec, so metali vanj cvancgarce. Starejšina je pokrtil lonec s skledo in je »pokrito rihto« izročil hišni materi »za kuharico in njene pomočnice«.

Potem so prišli godci na vrsto. Jožek je šel ven in se je vrnil z velikim jerbasmom peciva. S tovariši je prodajal pecivo svatom. Jemali so samo srebrn denar.

Strežnice so prinesle na mizo žolce in kuhanega sadja. V majoliki pa hruškove vode. To je pomenilo, da bo konec gostovanja. Vse se je nekam odpravljalo. Ženske so povezovala »šajdesen« v cule. Godci so pa kajpada igrali in tudi plesali so še. Ženina in neveste že dalj časa ni bilo za mizo. Koštrunček je pokušal hruševko in jo ponujal pognkam, rekoč: »To pa ni zame. S tem nas bodo pognali, ako nimajo boljšega.«

Zunaj so zažvengljali zvončki, razlegnilo se je ukanje, začutilo se je drsanje sami in zopet ukanje. V hišo je pa stopil voznik z bičem v roki, kakor bi prišel povedat, da je voz naprežen, in je zaklical:

»Ženin in nevesta sta se odpeljala!«

»Pa brez nas?« so se začudili godci, so vstali in bili pripravljeni takoj odhajati.

Vstali so tudi ženinovi svatje in se poslovili od nevestinih svatov.

Pri Drobževih so ostali še, samo nevestini svatje. Koštrunček je dobil zopet svojega godca, ki je delal še nekoliko hrupa, ako je hotel kdo plesati. Pri žolci in hruševki pa ni bilo nobene prave živahnosti več, zato so se polagoma odpravili tudi nevestini svatje. Zadnji se je odpeljal Koštrunček z godcem:

»Ju - ju - ju - hu - hu! ...«

7. „Jaz te sprimem z vinom in pogačo ...“

Košičkovi so imeli vse pripravljeno za sprejem neveste in svatov. Najraje bi bili videli, da bi skoraj prišli. Hodili so gledat, ako se že peljejo po brdu nizdol, in so vlekli na ušesa, ako se godci že slišijo.

»Dolgo jih ni,« so jadikovale ženske.

»O, pred nočjo jih že ne bo. Kar jaz pomnim, ni še nobeden pripeljal v našo vas neveste podnevu. Naš je tudi ne bo: ni pajek!« je tolažil stari.

Bila je že trda noč, ko je prišla Marjančka povedat, da se slišijo godci.

Tedaj se je že svetilo od Zagorice. Fantje, Petrovi prijatelji, so zažgali slamnate sveče, ki so jih bili postavili od Zagorice do doma, da razsvetle pot ženinu in nevesti. Vozniki so vozili počasi, da so gledali plamtenje ognjev, ki so razsvetljevali noč in ki imajo v temi poseben čar. Svatje so se čudili:

»O, o! Glejte jih! Glejte, te Podgoričane, kaj so se spomnili! Kako je lepo!«

Ženin je bil ginjen, ker so mu tovariši izkazali toliko pozornosti, a nevesta je bila vsa vzradoščena, da je vzklikala:

»O, kako je lepo! Kako je lepo! Kako te imajo radi!«

Oprijele se ga je pod pazduho in se je stiskala k njemu, kakor bi se bala zanj, da bi ji ga ne vzeli. Kako ga je vzljubila! Sedaj bo vedno pri njem.

»Peter, ali bomo že kmalu doma?«

Privil jo je k sebi in ji pogledal v oči, ki so se svetile ob svitu ognja.

»Micka, vrh tega klanca boš videla razsvetljena okna naše hiše.«

»Trudna sem.«

Niti opazila nista, kako so jih prevozili godci in svatje. Bližajoč se vasi, so godci igrali, svatje pa ukali in prožili pištole, da je zvedela vsa vas in vsa dolina, da je Košiček pripeljal nevesto.

Košičkova hiša je bila vsa v svetlobi. V hiši so gorele sveče in v veži so svetili z lučjo, a zunaj

so prenašali svetilke z lojevčkami, pred vasjo so dogorevali še kupi slame in razsvetljevali temo. Mladi vaški svet se je drenjal pred hišo in ogledoval svate.

»Kakšna je nevesta?«

Sedaj so jo pa videli. Voznik je ustavil pred vežo. Ženin je stopil raz sani in je pomagal nevesti doli. Prijel jo je za roko, da bi jo peljal v vežo, toda pred pragom se je začela obotavljati in ozirati, kakor bi iskala pomoči. Izmaknila je Petru roko.

Takrat je pa starejšina pomignil tovarišu; prijala sta se za roko, a z drugo sta prijela nevesto, jo izpodnesla in prenesla kakor na stolu čez prag v vežo.

Tako je bila nevesta obvarovana zlega in nesreče, ker Bog vé, kaj je položeno in nastavljeno pod pragom.

V veži so jo pa čakali domači: oče in mati, teta Mana in Marjančka. Sprijela je očeta, teto in svakinjo, a mati jo je prijala za roko in jo je peljala v hišo. Trikrat jo je vodila okrog mize, ki je bila zaraditega precej odmaknjena, a potem je rekla mati, kazaje na mizo, kjer je stala majolika z vinom in krožnik s pogačo in pecivom:

»Jaz te sprimem z vinom in pogačo, ti pa mene sprimi z dobro srečo!«

Pritisnila jo je k sebi na prsi, nato je pa sedla k mizi in je povabila nevesto k sebi. Mati je natočila vina in ji ponudila piti: »Lej, tako vino bomo pili, ko bomo seno grabili.« Potem ji je dala bele pogače: »Tako pogačo bomo jeli, ko bomo pšenico želi.« Potem ji je še dala maslenega pečenja: »Tako bomo pa jeli, ko bomo v prosu pleli.«

Nevesta je odpila in odgriznila pogače in pečenja in tudi mati je pila in pokušala.

»Sedaj si naša!«

Poklicali sta še očeta in teto ter Marjančko, da so tudi pili in pokusili ter spregovorili z nevesto nekaj prisrčnih besedi.

Teta je potegnila Petra k mizi in mu rekla:

»Povej ji, da sva bila midva vedno prijatelja. Jaz sem te rada imela.«

Nevesta je teto Mano hvaležno pogledala ter dahnila:

»Boste pa še mene imeli!«

Ko se je to vršilo v hiši, so pred hišo godci trobentali z vsemi močmi in na vse strani, da so povsod slišali od fare do Kompelj in daleč naokoli, da bodo vsi vedeli, da je Košiček z nevesto s Korinja doma.

Ko so svatje slekli kožuhe in so ženske odložile ogrinjalke, so seli k mizi in večerjali. Med večerjo so zapeli podgoriški fantje »fantu v slovo«. Ker je bilo v hiši še prostora, so jih povabili noter in jih pogostili. Godci so godli, mladi svet je pa plesal. Med svati pa ni bilo prave živahnosti, Koštrunčka je manjkalo in njegovih tovarišev s Korinja in trudni so bili in dremotni.

»Pojdimo k počitku, saj je jutri še en dan,« je opomnil starejšina in vsi so mu potrdili. »Prav praviš, le pojdimo!«

Micka je pogledala Petra.

Tedaj je pa rekla starejšinovka tovarišici: »Pojdi jima posteljo postlat, pojdi! Zrhljaj jo, da bosta sladko spala!«

»O, saj je že postlana,« se je oglasila Marjančka. »Samo kovter je treba odgrniti.«

Ženske so se sunile in nasmehnile.

Tovarišica Rezika, kateri so bili doma naročili, kaj mora narediti, je navzlic Marjančkini opombi vstala in šla v štibelec. Marjančka je šla za njo, da bi ji pomagala, ako bi bilo kaj treba, dasi je bila prepričana, da je vse prav narejeno.

Marjančki se je zdelo inako, ko je videla, da je tovarišica razdrla vso posteljo in prepehavalna plevnico. Solze so se ji udrle. Zbežala je iz štibelca in je poiskala teto.

»Zakaj ihtiš?« je vprašala Mana začudena.

»Teta! Pomislite! Postelje ne znam postlati. Videli ste, kako sem štibelec lepo pripravila in posteljo presekhljala, pa je prišla tovarišica in je vso razdrla in sedaj iznova postilja. Kar sram me je, ker me imajo za tako nerodno, da še postlati ne znam.«

Teta Mana se je nasmehnila.

»Mančka! Solze kar obriši, pa mene poslušaj!«

Povedala ji je, da je navada, da napravi nevestina tovarišica novoporočencema posteljo za prvo noč.

Marjančka si je obrisala solze, toda veselje se ji ni povrnilo. Prišlo je nekaj med njo in brata ter njegovo ženo. Nič več se ni ozrla v štibelec. Navzlic godbi in plesu je ostala otožna.

»Kaj ne bo več bratu pri srcu?«

»Postelja je pripravljena,« je povedala tovarišica ženinu in nevesti.

Vsi so vstali in starejšina jih je pozval, da izpraznijo še slednji kozarec. Trčil je z ženinom in nevesto: »Naj postelja bo mehka in mirna vest!«

Starejšinovka je snela nevesti venec raz glavo in ga je izročila tovarišici v varstvo, starejšina je pa vzel venec ženinu s klobuka.

Potem sta šla in z njima so šli svatje do štibelnih vrat. Ženin jih je odprl in šel za nevesto v štibelec. Ozrla sta se še enkrat po svojih svatih in drugih prijateljih, a nato so se zaprla vrata v štibelec.

Starejšina je zapel in vsa hiša je pela:

»Oj vivat, oj vivat naš zakonski par,
spremili smo njeja pred žegnan oltar,
oj vivat, kot prej
ostanemo mi,
oj vivat, tudi zdaj za naprej.«

Petje so spremljali godci in med tem, ko so se svatje razhajali, so godci še vedno godli mehke in sanjave melodije, ubrane nalašč za tak trenutek, tako da je starejšina dejal: »Kar stojé bi spal.«

Na vasi so pa fantje še dolgo odpevali:

»Poslušajte, fantje, ta žalostni glas:
dva naša tovarša se ločta od nas.
Sta vzela slovo od našega stanu,
mi fantje od njih pa ravno taku.«